

GODIŠNJAK 2020

2020

Godina izazova

KRUNOSLAV ŠOKAC

Novi umjetnički
voditelj

LADO ELECTRO

Povratak u
budućnost

EUROPSKA TURNEJA

Potreban je samo mali ulog da ostvarim svoje želje.

m-zaba štednja

Ostvarite svoje snove uz *on-line* bankarstvo putem mobilne aplikacije (m-zaba)! Izaberite štednjku putem m-zabe i štedite kada i koliko možete - za sve ono što već dugo želite. Uz m-zaba štednjku jednostavno i brzo možete:

- štedjeti u bilo koje doba dana
- štedjeti koliko i kad možete
- prilagoditi štednjku svojem stilu života.

www.zaba.hr

Banka za sve što vam je važno. | **Zagrebačka banka**
UniCredit Group

Republika Hrvatska Ministarstvo kulture i medija

SADRŽAJ		
UVODNIK	4	LADO U NAŠIM DOMOVIMA
LJUDI I DOGAĐAJI	6	SURADNJA S INOZEMSTVOM
FILMSKA PREMIJERA	9	ZAPLEŠITE S LADOM
EUROPSKA TURNEJA	10	LJETNA TURNEJA
PORTO ETNO FESTIVAL	16	LADO ELECTRO U DALMACIJI
DAN OTVORENOG TRGA	18	KONDICIJSKE PRIPREME
INTERVJU: KRUNOSLAV ŠOKAC	19	HUMANITARNI KONCERT
PUTUJUĆA IZLOŽBA	24	ETNO SAMIT
VIRTUALNA IZLOŽBA	25	NARODNE NOŠNJE
LJETO U MSU	26	OBNOVA BAŠTINE
LADO ELECTRO VRAĆA SE NA SCENU	29	LADO I ŠKOLA ZA KLASIČNI BALET
ORKESTAR U SLAVONIJI	30	SVJETSKI DAN TURIZMA
TRADICIJSKA GLAZBALA	32	GODIŠNJI KONCERTI
VIRTUALNA NASTAVA	33	EDUKATIVNI PROGRAM
LADO U PARKU MAKSIMIR	34	ANIMACIJA LEPI JURO
LADO I MEĐUNARODNA		VIRTUALNI BOŽIĆ
SMOTRA FOLKLORA	36	ZAŠTO VOLIM LADO
NASTUPI U BEČU I ZAGREBU	38	KULTURNA RAZMJENA

IMPRESSUM

IZDAVAČ: Ansambl narodnih plesova i pjesama Hrvatske LADO

ZA IZDAVAČA: Ileana Jurin Bakotić

UREDNIK: Željko Žutelija

POMOĆNICE UREDNIKA:

Denis Nepokoj i Livija Zgurić

GRAFIČKO OBLIKOVANJE: Igor Vranješ

LEKTURA: Jasna Penzar

PIŠU: Tamara Despot, Jasna Dročić, Monika Dubravčić, Marko Đurakić, Ekaterina Goriačeva, Ileana Jurin Bakotić, Alan Kanski, Andreja Kosorčić, Ina Kostelac, Branko Kostelnik, Romana Lekić, Zoran Majstorović, Lorena Malec Mlinarić, Martina Mladenović, Gordan Mlinarić, Josip Nalis, Iva Niemčić, Nikola Obad, Ivona Opetčeska Tatarčevska, Dora Palajska, Iva Perić, Bojan Pogrđanović, Tvrto Zebec, Lidija Zugčić

SNIMKE: Matija Auker, Tomislav Banić, Majda Bembić, Valentino Bilić Prcić, Buga Cvjetanović, Jasna Dročić, Marin Franov, Robert Gašpert, Igor Jakšić, Andreja Kosorčić, Željko Kveštak, Miljenka Lenđel, Monika Likarić, Karolina Ljubić Savić, Nikola Obad, Ivo Pervan, Nikola Petrić, Marko Pletikosa, Željko Sajko, Petra Slobodnjak, Luka Smuk, Alen Vuković, Livija Zgurić, Ana Zlatunić, Lidija Zugčić, Fotoklub Kadar Slavonski Brod, Šibenski portal; fotoarchive: Interpretacijski centar baštine Banovine, Hrvatski restauratorički zavod, Hrvatska gospodarska komora, Plesni ansambl Karusel; privatne fotoarchive: Nina Kraljić, Tomislav Mužek, Božo Vrećo

ILUSTRACIJA NA NASLOVNICI: Katarina Matković (KHEI, obrt za dizajn i ilustraciju)

TISAK: Printera Grupa d.o.o.

NAKLADA: 300 primjeraka
Godišnjak LADO besplatno je izdanje

ANSAMBL LADO u doba korone

piše
**ILEANA JURIN
BAKOTIĆ**

Obećavajuća godina u kojoj su predsjedanje Hrvatske Vijećem Europske unije i Rijeka kao Europska prijestolnica kulture hrvatskoj kulturi pružali mogućnost predstavljanja umjetnosti u najrazličitijim oblicima, obilježena je, nažalost, epidemijom korone i razornim potresima. Za Ansambl LADO 2020. godina započela je dinamično i punim intenzitetom, kao nastavak 2019. godine i svečanog obilježavanja 70. rođendana. Siječanj 2020. godine bio je početak predsjedanja Hrvatske Vijećem Europske unije, a LADO je ponosno preuzeo ulogu predstavljača bogate hrvatske tradicijske umjetnosti u nekoliko europskih gradova.

U suradnji s konzularnim i diplomatskim predstavništvima, Ministarstvom kulture i medija te Ministarstvom vanjskih i europskih poslova Ansambl LADO svojim je plesnim programom „Antologija” i vokalno-instrumentalnim programom svečano obilježio početak hrvatskog predsjedanja nastupima u Beču, Pragu, Münchenu i Bratislavi u kojoj je održao zajednički koncert sa slovačkim ansamblom SL'UK.

Nakon uspješnih koncerata, godina velikih planova i očekivanja šokantno se prometnula u godinu koronavirusa i razornih potresa.

Pomno razrađeni dugoročni planovi, gostovanja, suradnje, projekti te trud uložen u planiranje tako važne godine počeli su se munjevitno urušavati – kao upozorenje da čovjek ne može utjecati na prirodne katastrofe. Iako se Ansambl LADO u 71 godini postojanja suočavao s mnogim nedaćama koje je uspješno svladavao, pandemija visokozaraznog koronavirusa onemogućila je rad umjetnika, odnosno plesača pjevača i glazbenika. Njihov se rad esencijalno temelji na prisnom dodiru u plesu i pjesmi, a vrhunac izvedbe kontakt je umjetnika s publikom. Virus je onemogućio ostvarivanje tog kontakta i uvelike otežao umjetničko izražavanje. Potpuni lockdown, odgadanje i otkazivanje koncerata te prestanak proba umjetnika u početku smo doživljavali kao privremeno stanje, no ubrzo se ustanova prilagodila posve novim okolnostima i uvjetima rada. Osim pandemije kojom je bio zahvaćen cijeli svijet, Zagreb i dijelove Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije 22. ožujka pogodio je razorni potres. Zgrada na Trgu Republike Hrvatske u kojoj je sjedište Ansambla

LADO, proglašena kulturnim dobrom – a dio je kompleksa zgrada Hrvatskog sokola i Kola – pretrpjela je manja oštećenja te je nakon procjene statičara označena uporabljivom i zaposlenicima ustanove omogućen je nastavak rada.

Glavna zadaća Ansambla, kao javne ustanove u kulturi, u tom nesigurnom razdoblju bila je pružiti publici i ljubiteljima tradicijske umjetnosti odmak od stvarnosti i priliku da, bez obzira na nemogućnost održavanja javnih nastupa uživo, u tradicijskoj umjetnosti uživaju u svojem domu. Novo, digitalno doba omogućilo je prelazak Lada u virtualni svijet i – služeći se blagodatima digitalnih platforma i modernih tehnologija, povezivanjem tradicije i suvremenosti – osiguralo nastavak rada ustanove. U nedostatku javnih izvedaba Ansambl je snimao i objavljivao različite sadržaje na službenoj Facebook stranici i YouTube kanalu, poput online plesnih radionica, cijelovitih koncerata, online izvedbe glazbenih i plesnih brojeva iz bogatog Ladova repertoara, video spotove, video priloge iz života Ladovih umjetnika, video o izradi narodnih nošnji i sl. Nakon dvaju otvorenja izložbe LADO / RELJEFI / TRGOVI autorice Petre Slobodnjak izrađena je i virtualna šetnja tom izložbom fotografija. Nakon više od 15 godina Ansambl LADO objavio je i video snimku plesnog koncerta „Pokraj vode Drave”, održanog u Spaladium Areni 2016. godine.

Završetkom lockdowna u svibnju i povratkom umjetnika na posao, uz prioritetno očuvanje zdravlja valjalo je osmislići nov način rada, sukladan aktualnim epidemiološkim mjerama, te prilagoditi programe s kojima će se LADO predstaviti publici.

Ti su izazovi dočekali Krunoslava Šokca, novog umjetničkog voditelja Ansambla, koji je potkraj travnja preuzeo novu dužnost. Najvažnije je bilo zaštiti zdravlje umjetnika ciji rad predstavlja tjelesni kontakt, odnosno, otkriti kako najučinkovitije sprječiti širenje zaraze, a ipak nastaviti s radom. Umjetnici Ansambla LADO profesionalno su i odgovorno prihvatali novu ulogu, hrabro se boreći s novim izazovima. Ustrajno su i disciplinirano štitili svoje zdravlje i zdravlje svojih kolega, sljedeći sve propisane upute i mjere prevencije koje je provodila ustanova. Zbog pozitivne epidemiološke situacije u ustanovi, LADO je tijekom lipnja i srpnja ostvario

različite prilagođene programe na nastupima na otvorenim pozornicama diljem Hrvatske. Vokalno-instrumentalnim programom „Kak je teško našu ljubav tajiti” i posebnim programom LADO Electro osvojene su nove pozornice i ostvarene nove suradnje. Zbog propisanih ograničenja broja gledatelja u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu Ansambl LADO prvi je put u vlastitoj organizaciji vjernoj publici omogućio prijenos koncerta uživo na službenoj Facebook stranici koju je pratilo više od 80 000 gledatelja. Zbog pandemije i mera poduzetih radi zaštite zdravlja zaposlenika otkazani su cjelovečernji plesni koncerti, planirani radi obilježavanja 71. obljetnice umjetničkog djelovanja. Tako su zbog novih mera Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske vezanih uz javne izvedbe profesionalnih umjetnika otkazani i nastupi božićnog programa.

U nemogućnosti održavanja javnih izvedaba te zbog pridržavanja propisanih mera i preporuka Stožera, nova autorska djela koja su trebala biti premijerno prikazana na godišnjim koncertima u studenom i kratki božićni video „Božić s Ansamblom LADO” prikazani su publici u digitalnom izdanju u prosincu 2020. Naposljetku, želim zahvaliti svim zaposlenicima i umjetnicima koji su u zahtjevnoj godini pokazali da su istinski profesionalci stavljajući na prvo mjesto dobrobit Ansambla. Shvatili smo da se dobrom organizacijom i reorganizacijom te s mnogo truda i volje – u najizazovnijoj situaciji u kojoj smo se ikad našli vlastitim snagama može napraviti puno.

Ovaj je godišnjak i dalje kronika aktivnosti jedino profесionalnog folklornog ansambla u Hrvatskoj i nadamo se da će i čitateljima i Ansamblu LADO biti vjetar u led u razdoblju pred nama. ■

Novo video izdanje

Plesni koncert **SPALIDIUM ARENA**

NOVO VIDEO IZDANJE PLESNOG KONCERTA ANSAMBLA LADO

PRONAĐITE NA USB STICKU NA PRODAJNIM MJESTIMA:

ZAGREB: Aquarius cd shop, Varšavska 13 Croatia Records, Gundulićeva 3 Dancing Bear, Gundulićeva 7	RIJEKA: Dallas Music Shop, Splitska 2a Dancing Bear, Dioklecijanova 6
---	--

www.lado.hr

LADO
MAST PRODUKCIJA

LJUDI | DOGAĐAJI

Onako lijepa i „okrugla“ doimala se izglednom, optimističnom i punom nade. A onda se 2020 godina pretvorila u jednu od najtežih u novoj povijesti: pandemija koronavirusa, razorni potres u Zagrebu, a potom i na Banovini... apokaliptično doba kojim su pogodenici gospodarstvo, kultura, sport i sva područja ljudskih djelatnosti. Ljudi ograničeni u kretanju, neizvjesna svakidašnjica i još neizvjesnija sutrašnjica, strah i panika. Trebalo je nekako preživjeti 2020. godinu. Kultura se još jednom pokazala jednom od najžilavijih disciplina, a LADO – kao njezin sastavni dio – uspio je opstati i u najtežim uvjetima od svog osnutka. S neiscrpnom energijom svojih umjetnika i svojeg vodstva, 70-godišnjom tradicijom i optimističnim pogledom u budućnost, u nadajmo se sretnijoj 2021.

Susak na karti svijeta

SURADNJOM Google Arts & Culture i Hrvatske turističke zajednice priredena je virtualna izložba dijela bogate nematerijalne kulturne baštine „Croatia: Hearts & Crafts“ prikazana u četirima sekcijama – poznavanje zanata, narodne pjesme i ples, svečanosti i hrana.

Na toj platformi kojoj je cilj očuvanje i predstavljanje hrvatske nematerijalne kulturne baštine globalnoj publici, može se vidjeti nacionalno kulturno bogatstvo koje, među ostalim, snažno pridonosi atraktivnosti turističke ponude i prepoznavanju hrvatskih kulturnih posebnosti.

U videu su prikazani Ladovi solisti Irena Matica i Nenad Malić koji su predstavili narodnu nošnju i plesove otoka Suska. (L. Z.)

Story Pink Fest

ČASOPIS STORY je 10. listopada održao tradicionalni Story Pink Fest u povodu obilježavanja mjeseca borbe protiv raka dojke. Različitim aktivnostima htjelo se upozoriti na potrebu djelovanja u prevenciji te zločudne bolesti i očuvanju zdravlja. Trg Petra Preradovića u Zagrebu osvanuo je u ružičastim bojama, a u glazbeno-edukativnom programu sudjelovali su i umjetnici i umjetnički voditelj Ansambla LADO. Time su iskazali potporu oboljelim ženama, dokazujući im da se o njima brinu i zajednica i razne udruge koje im u svakom trenutku žele pomoći. (L. Z.)

Opel Astra za LADO

ANSAMBL LADO ostvario je, na preporuku Krešimira Starčevića, dugogodišnjeg prijatelja Ansambla, poslovnu suradnju s tvrtkom TRCZ. Tom je suradnjom LADO dobio u trogodišnji najam službeno vozilo marke Opel Astra. „Zahvaljujemo tvrtki TRCZ koja je prepoznala važnost i vrijednost djelovanja Ansambla LADO i pridružila se drugim tvrtkama koje pomažu ustanovama u kulturi“, rekla je ravnateljica Ansambla LADO Ileana Jurin Bakotić. (L. Z.)

Predstavljena kulturna dobra Hrvatske

U MANIFESTACIJI „Dani europske baštine 2020.“ Ansambl LADO sudjelovao je koncertom održanim 8. listopada u vlastitoj dvorani. Time se pridružio drugim kulturnim ustanovama koje su 16 edukativno-promotivnih sadržaja i više od 60 raznovrsnih događanja posvećenih obrazovanju i baštini u 23 naselja diljem Hrvatske predstavile online.

„Dani europske baštine“ najrasprostranjenija su kulturna manifestacija u Europi kojoj se Hrvatska pridružila 1995. godine. Otada se i u nas obilježava kontinuirano – svake godine tijekom rujna i listopada.

Publika je – uz pridržavanje svih epidemioloških mjeru – slušala vokalno-instrumentalni program solista i Orkestra Ansambla LADO „Kak je teško našu ljubav tajiti“ te tako spoznala bogatstvo i raznolikost hrvatskih tradicijskih glazbala i vokalnih izričaja. Na repertoaru Ansambla LADO velik je dio zaštićenih nematerijalnih kulturnih dobara koja se nalaze na popisu UNESCO-a i Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske. Posjetitelji su uživali u medimurskoj popevki, slavonskom kolu te zvucima tradicijskih glazbala – gajdi, duda, tambura samica, dvojnica, diplica i cimbala. (L. Z.)

Monografija Hrvatskog restauratorskog zavoda

NA PREDSTAVLJANJU monografije i video izložbe „Vječne vode: život i ljepota. Hrvatski udio u europskoj baštini“ Hrvatskog restauratorskog zavoda, održane 29. lipnja u atriju Galerije Klovićevi dvori, nastupili su solisti Ansambla LADO Kristina Opačić Vrućina, Pavo Begovac i Alan Kanski.

Dr. sc. Tajana Pleše, ravnateljica Hrvatskoga restauratorskog zavoda i jedna od urednika monografije, tom je prigodom istaknula kako se projektom, dijelom kulturnih programa osmišljenih u povodu predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije, hrvatska kulturna baština željela prikazati u svojoj raznolikosti i jedinstvenosti. Monografija donosi pregled ravniciarskih krajeva uz rijeke Dunav, Savu i Dravu, šuma i pašnjaka planinskog dijela Hrvatske, krševitog područja Dalmacije, crvene istarske zemlje, plodnih priobalnih polja i tisuća otoka. Na tim različitim područjima miješali su se razni utjecaji i tako su nastale izvorne vrijednosti utkane u hrvatski identitet – nacionalnu baštinu povezanu s ostalim europskim identitetima. (L. Z.)

Dragi LADO, u srcu te nosimo!

U VEĆERI KAD JE ODRŽANO predstavljanje etno bojanke posvećene KUD-u „Hrastovička gora” iz sela Hrastovica pokraj Petrinje, nastup Ansambla LADO bio je prepun emocija, veselja i topline koji su se osjetili unatoč otežanim uvjetima nastupa zbog epidemije i ograničena broja posjetitelja. Nastup ispunjen radošću i ponosom izvođača i zadovoljstvom publike teško je opisati, treba ga jednostavno doživjeti.

Izvedene su skladbe i napjevi u aranžmanima Alana Kanskog, Duška Topića i Marijana Makara, a Petrinjom su „zagrmile” i peteroglasne dude Stjepana Večkovića. Uživali smo i u društvu umjetničkog voditelja Ansambla Krunoslava Šokca i dirigenta Bojana Pogrnilovića. Publika i članovi KUD-a „Hrastovička gora” pjevuli su poznate pjesme i istinski uživali u gledanju i slušanju članova Ansambla.

LADO je etno poslastica i za uho i za oko, pravi ambasador hrvatske tradicijske kulture. Iste večeri kad smo mogli vidjeti narodne nošnje iz Hrastovice bilo je dojmljivo gledati i narodne nošnje koje potječu iz drugih krajeva Hrvatske. Etno bojanke s motivima narodnih nošnji projekt je Interpretacijskog centra baštine Banovine.

„U srcu te nosim” naziv je Hrastovičke bojanke, a večer sastavljena od pjesama i skladba Ansambla LADO i KUD-a „Hrastovička gora” predavan je način uživanja u tradicijskoj baštini naših krajeva i etno bogatstvu naše domovine. Naposljetku, s nadom i molbom možemo poželjeti samo jedno: „Dragi LADO, hvala vam i dodite nam opet!” (Martina Mladenović)

Nastup na dodjeli „Zlatne kune”

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA od 1993. godine dodjeljuje „Zlatnu kunu”, priznanje najboljim velikim, srednjim i malim domaćim trgovачkim društima za poslovne rezultate i gospodarska dostignuća ostvarena u protekloj godini. Na ovogodišnjoj dodjeli, 7. prosinca, zbog epidemio- loških razloga pred praznom dvoranom, nastupili su umjetnici Ansambla LADO. Izveli su hrvatsku himnu, emitiranu na Hrvatskoj televiziji.

Luka Burilović, predsjednik Hrvatske gospodarske komore, istaknuo je kako su i u ovoj neizvjesnoj godini neka od nagradenih društava uspješno poslovala. Rekao je kako gospodarstvo ne smije i neće stati unatoč svim ograničenjima i krizi uzrokovanoj epidemijom. To su načelo, kao jedino moguće, prihvatali i umjetnici i kulturne ustanove koji s gospodarstvom dijele probleme djelovanja u teškom razdoblju, nadajući se boljoj sutrašnjici. (L. Z.)

Sedamdeset mu je godina tek

Dokumentarni film „70” nagrađivanog redatelja, producenta i scenarista Nebojše Slijepčevića, snimljen u povodu 70. obljetnice osnutka Ansambla LADO, premijerno je prikazan na Svjetski dan plesa, 29. travnja, na Trećem programu Hrvatske televizije

piše
LIVIJA ZGURIĆ

Dokumentarni film „70” o velikoj obljetnici Ansambla LADO svjedočanstvo je o iznimnom razvojnog putu jedinog profesionalnog folklornog ansambla u Hrvatskoj koji je svoju domovinu proslavio na svim kontinentima i stekao mnoga prestižna domaća i svjetska priznanja.

U doba kada su na snazi preporuke Stožera civilne zaštite o prijekoj potrebi fizičke distanciranosti zbog sprečavanja širenja zaraze uzrokovane koronavirusom Ansambl LADO i Hrvatska televizija omogućili su gledateljima da shvate svakodnevnicu, živote i profesionalnu djelatnost plesača pjevača i glazbenika našeg folklornog velikana.

PREMIJERA

29.4. - HRT-HTV3 - 18:55
3.5. - HRT-HTV3 - 10:10

DOKUMENTARNI FILM
O ANSAMBLU LADO

Filmom „70” dokumentiran je naporan rad na kojemu se temelji uspješnost, dugovječnost i ugled Ansambla LADO. Rafiniranim filmskim jezikom prikazano je i ono nevidljivo i neopipljivo, ali jednakovo važno – duh jednog kolektiva i zajednička strast prema poslu kojim se bave izvođači folklorne umjetnosti. Život kolektiva prati se u trima usporednim pričama usredotočenim na izvođače u procesu pripreme koncerata – prvaka Dubravka Radića, solisticu Petru Matutinović i glazbenika solista Mladenovu Kosovcu. Četvrta priča prikazuje pripremu i odlazak Ansambla na ljetnu turneju, uključujući izazove s kojima se prije koncerta susreće umjetničko, tehničko i upravljačko osoblje.

Film je sniman tijekom 2019. godine, kad je LADO obilježavao sedam desetljeća svojeg neprekidnog umjetničkog djelovanja. Naziv filma nadahnut je obljetničkim brojem 70, a redatelj i scenarist Nebojša Slijepčević u svojem filmskom opusu već ima nekoliko takozvanih backstage filmova.

Televizijska premijera filma u godini obilježenoj epidemijom koronavirusa za ljubitelje i poštovatelje Ansambla LADO imala je posebnu važnost. Zbog odgode mnogih kulturnih događanja, koncerata i festivala televizija je bila jedini medij koji je ljubiteljima kulture omogućavao prisniji dodir s tim važnim područjem života, a to je pospešilo i njezinu gledanost.

Osim premijerno na televiziji, film „70” prikazan je 31. kolovoza i na 67. Pulskom filmskom festivalu u kategoriji „Kratka Pula“ te 17. rujna u kategoriji dokumentarnog filma na Danima hrvatskog filma u Kinu Tuškanac.

Gledatelji su ga mogli vidjeti i 12. srpnja, u sklopu Međunarodne smotre folklora, u dvorani Gorgona u Muzeju suvremene umjetnosti te 31. listopada na Ethno summitu TradicijaNova u Užicu. ■

LADO na najprestižnijim europskim pozornicama

U povodu predsjedanja Hrvatske Vijećem Europske unije Ansambl LADO predstavio je građanima europskih metropola hrvatsku tradicijsku kulturu, a ambiciozan nastavak pomno planirane turneje onemogućen je pandemijom koronavirusa

pišu
**ILEANA JURIN
BAKOTIĆ I MONIKA
DUBRAVČIĆ**

snimila
**PETRA
SLOBODNJAK**

Nakon nešto više od šest godina otkako je primljena u punopravno članstvo Europske unije, Republika Hrvatska je od 1. siječnja do 30. lipnja 2020. godine prvi put preuzeila vrlo zahtjevnu zadaču predsjedanja Vijećem EU. Kako je to bila idealna prigoda da se predstave nacionalna kulturna, znanstvena i prirodna bogatstva te znanstvena dostignuća, pomno se planirao poseban kulturni program. Želio se pokazati vrijedan fundus naših muzeja, nadarenost naših glazbenika i druge kulturne vrednote po kojima je Hrvatska posebna i poznata u Europi.

Redovito surađujući s drugim nacionalnim ansamblima i poštjući bogate kulturne i jezične raznolikosti svih članica Europske unije te drugih država svijeta, LADO predstavlja jedinstveno nasljeđe hrvatske kulturne baštine te se ta raskoš namjeravala prikazati u nekoliko europskih gradova. Slavljeničko ozračje iz 2019. godine, u kojoj je obilježavao 70. rođendan, nastavilo se i u siječnju 2020. u kojem je naš Ansambl započeo predstavljati tradicijsku umjetnost u povodu predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem EU.

Nastupi u Beču i Pragu

Potkraj siječnja Ansambl LADO nastupio je u Beču i Pragu gdje se predstavio cijelovečernjim plesnim programom „Antologija“ s osam glazbenih i plesnih točaka, potom u Münchenu gdje je u Crkvi sv. Michaela održao vokalno-instrumentalni koncert kojim je predstavio djelić iznimna bogatstva i raznolikost folklornog izraza s tako malog prostora kao što je Hrvatska. U Bratislavi je održao zajednički plesni koncert sa slovačkim folklornim ansamblom SL'UK.

Prvi koncert održan je 22. siječnja u Beču, u svečanoj dvorani bečke vijećnice Wiener Rathaus.

Gradonačelnik Beča Michael Ludwig s hrvatskim veleposlanikom Danijelom Glunčićem, Ileanom Jurin Bakotić i Josipom Nalisom

Večer uoči koncerta u Rathausu LADO su umjetnici održali plesnu radionicu studentima bečkog Sveučilišta za glazbu i scensku umjetnost

Bio je to prvi koncert u sklopu XVI. festivala hrvatske glazbe u Beču. Zajedničkom organizacijom Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beču, Grada Beča i Grada Zagreba postignut je velik uspjeh. Bečki gradonačelnik Michael Ludwig je uoči koncerta primio hrvatsko izaslanstvo na čelu s veleposlanikom Danijelom Glunčićem. Svečana dvorana Rathausa bila je prepuna. Više od 500 uzvanika iz kulturnog, gospodarskog i političkog života Austrije i Hrvatske uveličalo je koncert i uživalo u izvedbi hrvatskog nacionalnog folklornog ansambla. Među njima su bili zastupnik u Austrijskom parlamentu i predsjednik njegova odbora za europske poslove Reinhold Lopatka, glavni tajnik austrijskog ministarstva vanjskih i europskih poslova Peter Launsky-Tieffenthal, pročelnica za kulturu i znanost Grada Beča Veronica Kaup-Hasler, pročelnica zagrebačkog Gradskog ureda za kulturu Milana Vuković Runjić i drugi ugledni uzvanici.

Plesni voditelj Alen Šušković je, uz pratnju glazbenika solista Mladena Kosovca, uoči koncerta

održao radionicu hrvatskih tradicijskih plesova za studente Sveučilišta za glazbu i scensku umjetnost u Beču (MDW – Universität für Musik und darstellende Kunst Wien).

Nakon svečanog otvaranja predsjedanja u Beču LADO je 24. siječnja održao koncert u Pragu, u Smetana Hallu, jednoj od najljepših koncertnih dvorana u gradu, središtu praškog Općinskog doma (Municipal House). Veleposlanica Republike Hrvatske u Češkoj Ljiljana Pancirov svečanost je otvorila nadahnutim govorom u nazočnosti više od 600 uzvanika među kojima i brojnih diplomata te predstavnika čeških institucija. Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Pragu, predvođeno veleposlanicom, izvršno je organiziralo svečani dogadjaj.

Pozitivni dojmovi i poticajno ozračje Zlatnog Praga pratili su Ansambl do kraja turneje.

Koncert božićnih pjesama u Münchenu

U nedjelju, 26. siječnja, u renesansnoj Crkvi sv. Michaela u središtu München, u procesiji predvodenoj župnikom Hrvatske katoličke župe München fra Petrom Klapežom, umjetnici Ansambla LADO svojom su izvedbom izazvali oduševljenje više od 2000 ljudi nazočnih na nedjeljnoj svetoj misi. U koncelebraciji su bili i gvardijan Franjevačkog samostana sv. Gabrijela iz München fra Edvard Sokol i dušobrižnik u Hrvatskoj katoličkoj misiji München fra Marinko Vukman. Svetu misu LADO je uveličao posebnim repertoarom, božićnim pjesmama i

U garderobi se gledalo polufinale Europskog rukometnog prvenstva (sasvim lijevo)

Ravnateljica Lada s veleposlanicom Hrvatske u Republici Češkoj Ljiljanom Pancirov i Antunom Leinveberom, autorom darovanog zlatoveza (lijevo)

Koncert u Smetana Hallu u Pragu (dolje)

Plesna radionica za polaznike hrvatskog folklora pri Hrvatskoj katoličkoj župi (desno)

LADO u Crkvi sv. Michaela u Münchenu (dolje, sasvim dolje)

svjetovnim vokalno-instrumentalnim programom osmišljenim za tu posebnu prigodu pod ravnateljem Ladova dirigenta Bojana Pogrmića. Generalni konzul Vladimir Duvnjak svojim je zalaganjem pomoći da se Ansambl u Münchenu osjeća kao kod kuće.

Večer uoči koncerta za najmlađe polaznike hrvatskog folklora pri Hrvatskoj katoličkoj župi plesnu su radionicu održali plesni voditelji-solisti

Generalni konzul Vladimir Duvnjak i fra Marinko Vukman s ravnateljicom Lada (gore)

Sandra Sekula i Alen Šušković, uz pratnju glazbenika solista Mladenom Kosovcu.

Posljednji koncert u povodu otvorenja predsjedanja održan je 28. siječnja u Gradskom kazalištu Pavola Országha Hviezdoslava u Bratislavi, kao zajednički koncert hrvatskog Ansambla LADO i slovačkog nacionalnog folklornog ansambla SL'UK. Među 400 uzvanika bili su predstavnici diplomatskog zabora, političkog, gospodarskog i kulturnog života Slovačke te predstavnici medija. Prije nastupa nazočnima se obratio veleposlanik Aleksandar Heina koji je sudjelovao u organizaciji koncerta, a u svojem govoru istaknuo važnost zajedništva europskih država.

Otkazani nastupi

Zbog širenja bolesti COVID-19 svi se ostali planirani nastupi na Cipru, Malti, u Bugarskoj, Mađarskoj i Poljskoj, kojima je Ansambl LADO trebao predstaviti bogatu hrvatsku tradicijsku umjetnost, nisu održali. Dugotrajne pripreme nastupa, uza svesrdnu pomoći Ministarstva kulture i medija, Ministarstva vanjskih i europskih poslova, Etnografskog muzeja Zagreb i medija, u suradnji s poljskim nacionalnim ansamblom ŚLĄSK, Generalnim konzulatom u Krakowu i Veleposlanstvom Republike Hrvatske u Republici Bugarskoj, bile su uzaludne jer su nastupi onemogućeni zbog pandemije koronavirusa.

Predstavljati tradiciju svoje države u glavnim gradovima tih europskih zemalja kako bi se obilježio važan događaj kao što je hrvatsko predsjedanje Vijećem EU – iznimno je čast za nacionalni Ansambl LADO. Zajedništvo i prisnost odnosa između umjetnika, organizatora i svake nove publike potvrđivali su se iz večeri u večer, kao primjer zajedništva koje povezuje zemlje članice Europske unije.

Koncert sa slovačkim folklornim ansamblom SL'UK u Bratislavi u Gradskom kazalištu Pavola Országha Hviezdoslava

LADO Electro jači od epidemije

U ograničavajućim epidemiološkim uvjetima LADO Electro nastupio je na Porto Etno festivalu u sklopu programa „Rijeka 2020 – Europska prijestolnica kulture” i oduševio publiku koja je burnim pljeskom nagradila izvrsno režiran koncert

piše
**ZORAN
MAJSTOROVIĆ**
snimila
MAJDA BEMBIĆ

Ugodini obilježenoj pandemijom koronavirusa održavanje kulturnih događanja u znatnoj je mjeri ovisilo o prilagodbama epidemiološkim uputama i ograničenjima koje su se mijenjale ovisno o zdravstvenoj situaciji. I program „Rijeka 2020 – Europska prijestolnica kulture“ morao se prilagoditi tim nepredvidivostima. Unaprijed planirane ideje morale su se mijenjati „u hodu“, ali uvjek s težnjom da se publici željnoj kulturnih događanja podari ono što je u toj prigodi ostvarivo i – što je najvažnije – ne ugrožava zdravljje sudionika.

Prvotna nam je zamisao bila da na velikoj pozornici Sportske dvorane Zamet organiziramo zajednički nastup ansambla LADO i KOLO, nazvan „Ruku pod ruku“. Nažalost, zbog epidemiološke situacije i svih mjera kojih se trebalo pridržavati kad se organiziraju javna događanja, zaključili smo da takav program nije ostvariv. Nakon zajedničkih promišljanja i traganja za optimalnim rješenjem odlučili smo da Porto Etno festival bude otvoren programom LADO Electro koji uključuje manje izvođača, producijski je manje zahtjevan, ali scenski i glazbeno ipak vrlo atraktivan.

Na sceni su se izmjenjivale izvedbe svih izvođača sa solističkim dionicama, duom, trijom i instrumentalnim intermezima

Solisti Željko Kveštak i Pavo Begovac izveli su tradicijski napjev iz Novalje na Pagu

Nastup Ansambla LADO na otvorenju Porto Etno festivala s programom LADO Electro u dvorani Hrvatskog kulturnog doma na Sušaku bio je programski „pun pogodak“ što je potvrđeno velikim zadovoljstvom publike. Organizator festivala, Hrvatski kulturni dom na Sušaku, u postojećim se okolnostima odlučio za izbor koji je posve zadovoljio i posjetitelje i izvođače.

Posebno mi se svidio izvrsno režiran koncert koji počinje izvedbom u kojoj sudjeluju svi izvođači nakon čega su se, tijekom sljedećih 90-ak minuta, izmjenjivale solo pjevačke dionice, duja, trija i instrumentalna intermeza. Koncert je završio u forte verziji izvrsnom izvedbom skladbe „Jedna pura, dva pandura“ u kojoj su se pjevačice kostimografski referirale na trenutačnu epidemiološku situaciju i izazvale oduševljenje publike. ■

Suradnja s Ansambalom LADO bila je bespriječna i na visokoj profesionalnoj razini, osobito kad se zna da su se sigurnosno-zdravstvene preporuke mijenjale iz tjedna u tjedan. Od početnih dogovora o nastupu u dvorani Zamet do promjene programa i mesta održavanja koncerta, od tehničkih zahtjeva i odlične komunikacije s tehničkom ekipom do postavljanja izložbe fotografija Ansambla LADO u atriju Hrvatskoga kulturnog doma na Sušaku – cijelokupna komunikacija bila je pravodobna i ni u čemu prijeporna.

Organizacija koncerta LADO Electro u sklopu Porto Etno festivala koji se održava od 2017. i uvršten je u program „Rijeka 2020 – Europska prijestolnica kulture“ pokazatelj je kako kultura i u otežanim okolnostima nalazi put do svoje vjerne publike. ■

Pavo Begovac kao Crni Moro (dolje lijevo)

LADO Electro otvorio je koncert u Rijeci solo izvedbom Klare Kašnar (dolje)

Gradanim na dar

LADO je u listopadu nastupio na Danu otvorenog trga, darujući svojim sugrađanima trenutak radosti i opuštenosti u turobnim vremenima koronavirusa

piše LIVIJA ZGURIĆ

ANSAMBL LADO nastupio je na manifestaciji Dan otvorenog trga koja se 3. listopada u prijepodnevnim satima održala na Trgu Republike Hrvatske, ispred zgrade Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu. Mnoštvo posjetitelja, očito željnih kulturnih dogadanja, predstavljen je dio tradicijske kulture istočne Hrvatske.

Umjetnici Ansambla LADO - Kristina Opačić Vrućina, Pavo Begovac, Željko Kveštak, Saša Dostičić, Branimir Grđan, Marko First i Stjepan Večković izveli su baranjske pjesme u glazbenim obradama Duška Topića, Alana Kanskog i Stjepana Večkovića.

Ovo je bila sedma po redu kulturna manifestacija Dan otvorenog trga koju tradicionalno organizira Hrvatsko narodno kazalište radi predstavljanja programa institucija koje svojim

položajem gravitiraju Trgu Republike Hrvatske. Program je namijenjen gradanim i posjetiteljima grada Zagreba.

Osim HNK i Ansambla LADO u manifestaciji je ove godine sudjelovala još samo Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu, a planira se da sljedećih godina, kad se nakon epidemije situacija normalizira, na Trgu Republike Hrvatske ponovno budu nazočne sve „susjedске“ ustanove - poput Muzeja za umjetnost i obrt, Hrvatskog školskog muzeja, Akademije dramske umjetnosti i Škole primijenjene umjetnosti i dizajna. Najljepši zagrebački trg pravo je mjesto za takvu manifestaciju raznovrsnih kulturnih programa i žanrova, a svojom prostranošću i položajem u središtu grada pogodan je za dolazak mnoštva posjetitelja.

NOVI UMJETNIČKI VODITELJ

KRUNOSLAV ŠOKAC

Godina izazova, novih umijeća i vjere u budućnost

Sutrašnjica se temelji na uvjerenju da sadašnje i sve naraštaje ladovaca u sedamdesetogodišnjoj povijesti Ansambla povezuje očaranost i ljubav prema hrvatskoj baštini i tradicijskoj kulturi

razgovara o
željko žutelijs

snimila petra
slobodnjak

Jedna od rijetkih
plesnih proba
u 2020. godini

U ožujku 2020. imenovani ste umjetničkim voditeljem Ansambla LADO. Nakon obiljetničke 2019. godine, u kojoj je LADO proslavio 70. godišnjicu postojanja, dužnost voditelja preuzeли ste u zacijelo najtežoj godini od njegova osnutka.

- Složio bih se, nažalost, s ovom vašom tvrdnjom. Godina 2020. bila je izazovna i teška za sve, pa tako i za Ansambel LADO. Živimo u doba pandemije i s posljedicama učestalih, razornih podrhtavanja tla. To nam je iz temelja promijenilo svakidašnjicu, životne i radne navike, diktirajući nova pravila i obrasce ponašanja. Unatoč tomu, LADO se ubrzo prilagodio novonastaloj situaciji i u skladu s epidemiološkim mjerama zadržao kontinuitet rada te nastavio sa svojim aktivnostima u donekle izmijenjenu obliku.

Koliko je pandemija utjecala na vaše programske planove i vizije umjetničkog vođenja Ansambla LADO na temelju kojih vas je Upravno vijeće izabralo na odgovornu funkciju?

- U novim su uvjetima planovi gotovo potpuno izmjenjeni. Zbog epidemioloških mjera koje još vrijede i opasnosti od zaraze koronavirusom, otkazani su,

nažalost, planirani svečani, godišnji plesni koncerti u Hrvatskom narodnom kazalištu i Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog, jednako kao i svima posebno dragi božićni koncerti. Ipak, neke od planiranih izvedaba publike može čuti i vidjeti na društvenim mrežama i našem YouTube kanalu. Naime, dio smo programa snimili uživo u dvorani Ansambla LADO. S pomoću nekoliko klikova možete, između ostalog, čuti i vidjeti praizvedbe dvaju novih glazbenih djela – „Zvuci s Karašice“ Duška Topića i „Nikaj duže do Miholja“, medimurske popijevke u obradi Alana Kanskog. Nismo odustali ni od božićnog programa. Umjesto planiranih kolenda i božićnih pjesama iz Dalmacije u izvedbi Vokalista Lada, zvezdarskih napjeva iz Hrvatskog zagorja u obradi Bože Potočnika te praizvedbe božićnih pučkih popijevki iz Slavonije, Baranje i Bačke u obradi Krešimira Seletkovića, publiku je mogla uživati u posebnom, kraćem božićnom online programu „Božić s Ansamblom LADO“. Na obostrano zadovoljstvo, pridružio nam se naš proslavljeni tenor Tomislav Mužek. Nažalost, smjenski rad, rad u manjim grupama, pod maskama, ograničenja u koncertnim dvoranama, i sve aktualne epidemiološke mjere uvelike otežavaju svakidašnji rad i ostvarivanje planiranih programa i aktivnosti.

U Ansamblu LADO u kojemu ste se zaposlili u dobi od 19 godina kao plesač i pjevač-solist, proveli ste gotovo dva desetljeća. Iskušali ste se i u vođenju amaterskih folklornih skupina, bili ste umjetnički direktori Folklornog ansambla Lindo, a posljednjih ste godina bili predavač u Školi za klasični balet u Zagrebu, u Odjelu za narodne plesove. Kako ste ta raznovrsna iskustva namjeravali primijeniti u umjetničkom vođenju Ansambla LADO?

- Iskustvo koje stječu plesači pjevači u Ladi - svakidašnje kondicijske pripreme, plesne i vokalne probe, nastupi na domaćim i svjetskim pozornicama, rad s mnogim uvaženim koreografima i glazbenim pedagozima, putovanja i turneje - jedinstveno je, dragocjeno i nezaboravno iskustvo, nemjerljivo s iskustvima u nekoj drugoj profesiji. Biti umjetnički voditelj Ansambla LADO osobita je čast, izazov i odgovornost. Veći dio Ansambla dobro poznajem, a osobito me veseli rad s novim, mlađim kolegicama i kolegama koje dosad nisam upoznao. Vođenje amaterskih folklornih skupina ima posebne čarice, profesionalne i stručne, a najviše ljudske. Svaka folklorna skupina ima svoju „priču“ i dinamiku, a zajednički su im entuzijazam i očaranost hrvatskom plesnom i glazbenom baštinom. Odluku o odlasku iz Lada i preseljenju u Dubrovnik nije bilo lako donijeti. Ipak, i to je bilo jedno korisno i poučno iskustvo. Na osobit način bio je zanimljiv i ponajprije odgovoran rad u Školi za klasični balet. Na Odjelu za narodne plesove, čiji se nastavni plan i program temelji na repertoaru Lada, školjuju se budući profesionalni

plesači i pjevači narodnih plesova i potencijalni kandidati za zaposlenike Ansambla LADO.

Kako biste saželi osnovne programske ciljeve istaknute u vašoj kandidaturi koje je Upravno vijeće ocijenilo najkvalitetnijim i najizglednijim za budućnost Ansambla LADO i prihvatio ih većinom glasova?

- Pri imenovanju na položaj umjetničkog ravnatelja Ansambla LADO naveo sam tri temeljna načela prema kojima bi ubuduće trebao funkcionirati Ansambel-tradicija, suvremenost i izvrsnost. LADO je poniknuo iz tradicije – posebni segmenti baštine (ples, glazba, tradicijsko odjevanje) u fokusu su njegova djelovanja. To što je Hrvatska svjetski fenomen po broju zaštićenih nematerijalnih kulturnih dobara dodatno obvezuje Ansambl LADO u njegovoj misiji očuvanja i predstavljanja baštinskih glazbenih i plesnih fenomena. Suvremenost uključuje praćenje trendova i drugih izvedbenih umjetnosti kako bi se LADO posebnim projektima uključio u aktualnu kulturnu scenu. Osim otvaranja novim izvedbenim oblicima (suvremeni ples, multimedijalni umjetnici), važna je i suradnja s kazališnim ustanovama te afirmiranim, medijski atraktivnim hrvatskim glazbenicima, isto kao i s alternativnom kulturnom scenom. Izvrsnost se u završnici vidi ne samo u koncertnim izvedbama kao „finalnom proizvodu“ nego i u pomnu kreiranju različitih programa, edukativnim aktivnostima te osobito radu na tehničkoj i stilskoj kvaliteti i općem umjetničkom dojmu. Neke od tih programskih ciljeva već smo, unatoč trenutačnim tegobama i ponešto izmijenjenu „formatu“, uspješno ostvarili.

Pandemijska 2020. godina potpuno je promjenila naše živote i scensko djelovanje Ansambla LADO. Kako ste se prilagodili novonastaloj situaciji?

- Na to sam pitanje djelomično odgovorio. Umjetnički rad Ansambla unaprijed je određen četverogodišnjim i godišnjim planom rada. Nadam se da ćemo se uskoro vratiti redovitim radnim obvezama i ostvarenju planiranoga. Dotad nastojimo barem dio glazbenih, vokalnih, instrumentalnih i vokalno-instrumentalnih live izvedaba našoj publici predstaviti online.

Kako ste prevladavali krizu koja je za scensku umjetnost bila pogubna jer vas je gotovo potpuno onemogućila u redovitu djelovanju koje se sastoji od svakidašnjih vježba, proba, nastupa, turneja itd.?

- U siječnju 2020. godine LADO je, u povodu predsjedanja Hrvatske Vijećem EU, održao plesne i vokalno-instrumentalne koncerne u Beču, Pragu, Münchenu i Bratislavi. A onda je, u ožujku, uslijedio lockdown. Zbog posebnosti situacije, ali i prirode posla koji kod plesača Ansambla LADO podrazumijeva osobit, bliski fizički kontakt – držanje za ruke, plesanje u paru, izvedbe plesova koji zahtijevaju

Proba s
Vokalistima Lada

„Društvene mreže jedini su način da LADO u lockdownu ostane u dodiru sa svojom vjernom publikom”, kaže umjetnički voditelj Krunoslav Šokac

Nakon završetka lockdowna za umjetnike Ansambla LADO organizirane su kondicijske pripreme na otvorenom. Zaposlenici su svakog dana s kondicijskim trenerima vježbali u četiri skupine na dvije lokacije u gradu – u Parku Maksimir i na Savskom nasipu na Laništu. Ublažavanjem epidemioloških mjera u svibnju Ansaml se postupno vraća u dvoranu Lada te započinje uvježbavanjem programa koji su obilježili ljetnu koncertnu sezonu. Prvi javni koncert održan je 18. lipnja 2020. u parku Maksimir. Pokrenut je projekt LADO Electro te osmišljen program Ladova orkestra i solista „Kak je teško našu ljubav tajiti“.

Nakon tako koncipiranih programa s manje izvođača te mogućnošću nastupanja na otvorenim ljetnim pozornicama, uslijedilo je nekoliko lijepih gostovanja. LADO Electro izveli smo u Šibeniku, Splitu i Braču, a program „Kak je teško našu ljubav tajiti – Orkestar i solisti Ansambla LADO“ u Slavonskom Brodu, Osijeku i Iloku. Posebno nas veseli što su programi Međunarodne smotre folkloru u Zagrebu započeli i završili koncertima Lada u atriju Galerije Klovićevi dvori. Svojim nastupom naš je ansambl otvorio manifestaciju „Ljeto u MSU“, a programom „Kak je teško našu ljubav tajiti – Orkestar i solisti Ansambla LADO“ sudjelovali smo i u „Danima europske baštine“ u organizaciji Ministarstva kulture i medija RH.

Jesu li internetska pomoć i prelazak na online barem donekle ublažili posljedice koje je podnosiо Ansamb?

– Iz svega rečenog vidi se da smo u online sferi i na društvenim mrežama iznimno nazočni i aktivni. U lockdownu i prethodnim mjesecima, a, nažalost, i u ovom trenutku, to je jedini način kojim LADO ostaje u dodiru sa svojom vjernom publikom.

Kako su članovi Ansambla u otežanim uvjetima održavali tjelesnu kondiciju i unutarnju koheziju?

– Kako se mijenjala epidemiološka situacija, tako smo se prilagodavali i mijenjali aktivnosti i organizaciju rada: individualnim radom, kondicijskim pripremama na otvorenom u nekoliko skupina, radom u nekoliko manjih skupina u dvorani, zoom-treninzima, vokalnim probama i s pomoću aplikacije WhatsApp. U skladu s preporukama i mogućnostima, Ansambl je stalno bio aktivan i izvršavao svoje obveze.

Potkraj 2020. godine pandemiji se još ne nazire kraj, iako početak cijepljenja budi nadu da će se 2021. situacija normalizirati. Hoćeće li dio neostvarena programa iz 2020. prenijeti u 2021. godinu ili ćete osmislići potpuno nov programski koncept, prilagođen postpandemijskom razdoblju?

– Umjetnički rad Ansambla određen je unaprijed četverogodišnjim i godišnjim planom rada. Nismo mogli pretpostaviti niti predvidjeti teške okolnosti u kojima se trenutačno nalazimo. Nadam se da ćemo se uskoro vratiti redovitim radnim obvezama i ostvarenju planiranoga. Dotad nastojimo barem dio glazbenih, vokalnih, instrumentalnih i vokalno-instrumentalnih live izvedaba našoj publici predstaviti online.

LADO je uvijek skladno sjedinjavao tradiciju i suvremenost i u tom prožimanju težio inovativnim projektima. Što možemo očekivati u bliskoj budućnosti?

– Plesni i vokalno-instrumentalni programi okosnica su djelovanja Ansambla. Bogatstvo i raznolikost hrvatske plesne i glazbene baštine te velike izvođačke mogućnosti Lada često su bili motiv i inspiracija u stvaranju inovativnih projekata. Dopuste li prilike, 2021. godine očekuje nas vrlo zanimljiv program na kojemu je radilo nekoliko autora. Riječ je o suradnji Lada, Jazz orkestra HRT-a i ansambla Sudar Percussion.

Koliko je, osim nedvojbena talenta, za izvodače važna i strukovna izobrazba koja se stječe u Školi za klasični balet, u Odjelu za narodne plesove, u kojoj predajete kao diplomirani etnolog? Hoćeće li moći nastaviti s pedagoškim i istraživačkim radom kojima ste se dosad bavili?

– Često je nedovoljno poznata činjenica da je Škola za klasični balet u Zagrebu jedina obrazovna, srednjoškolska ustanova u Hrvatskoj čiji učenici nakon završetka četverogodišnjeg, umjetničkog, plesnog obrazovanja na Odjelu za narodne plesove, osnovanom 1983. godine, stječu zvanje plesač-pjevač narodnih plesova. Nastavni plan i program usko je vezan uz repertoar Ansambla LADO i obuhvaća praktičnu plesnu naobrazbu i teoretske stručne predmete. Već iz prve generacije završenih plesač-pjevača narodnih plesova s Odjela za narodne plesove pojedinci, poput

Adrijane Mamula - Dime, nastavljaju profesionalnu karijeru u Ansamblu LADO. Aktualne nacionalne prvakinja Diana Banek i Tamara Horvat također su učenice Škole za klasični balet, kao i veći dio plesačkog kadra u nacionalnom, profesionalnom folklornom ansamblu. LADO i Škola za klasični balet dvije su ustanove usko povezane. Terenska istraživanja nešto su što me kao etnologa posebno veseli. Živimo u vremenu u kojemu je sve manje nositelja tradicije, kazivača čija su sjećanja na pjesme, plesove, ruho i običaje polazišna točka u kreiranje Ladovih scenskih interpretacija. Uvijek i iznova oduševljava neiscrpan stvaralački genij našeg hrvatskoga naroda jer se uvijek i iznova otkrije nešto „novo“.

Doajeni Ansambla, glazbeni voditelj-dirigent Bojan Pogrmišić i voditelj Orkestra Alan Kanski, najblizi su vam suradnici. Imate li zajednički plan za pomladivanje Ansambla, uključivanje mladih snaga koje su prošle stroge audicijske kriterije?

– LADO je kulturna ustanova koja djeluje u skladu s vrijedećim zakonima i propisima, a oni, uza sve ostalo, određuju i broj umjetnika, odnosno stalnih zaposlenika. Glavni kriterij za odabir novih djelatnika je audicija i ponajprije određene plesačke i vokalne sposobnosti. Glazbeni voditelj, voditelj Orkestra, plesni voditelji i umjetnički voditelj čine audicijsko povjerenstvo koje provodi audiciju, procjenjuje kandidate i u konačnici donosi odluku o popunjavanju praznog radnog mjesta.

I ravnateljica Ansambla LADO Ileana Jurin Bakotić i vi, kao umjetnički voditelj, pripadnici ste mlađe generacije ladovaca. Kako uspostavljate međugeneracijski sklad između mlađih i starijih članova Ansambla, potreban za uspješno scensko djelovanje?

– Dva pojma vjerno opisuju LADO – sklad i uspješno scensko djelovanje. Ladovi uspjesi temelje se upravo na tome. O skladu možemo govoriti u nekoliko kategorija. Koncept prikazivanja narodnih plesova i pjesama na sceni afirmirao je i oblikovao Zvonimir Ljevaković, utemeljitelj i prvi umjetnički voditelj Lada. Riječ je o uspješnom, skladnom spoju tradicijskih i umjetničkih osobitosti obradene glazbene i plesne grade, poštivanju autentičnih, izvornih glazbenih, plesnih i koreografskih/prostornih predložaka koji su, uz prepoznavanje i isticanje njihovih stilskih osobina, atraktivni i scenski zanimljivi. Kada spominjete mlađe i starije umjetnike Ansambla, i tu možemo govoriti o skladu i izvrsnoj sinergiji početničke zanesenosti i mladenačke razigranosti te znanja i iskustva starijih kolega. Sadašnje i sve generacije ladovaca u našoj dugoj, sedamdesetogodišnjoj povijesti povezuje očaranost i ljubav prema hrvatskoj baštini i tradicijskoj kulturi. Sve to tvori LADO i bez toga on ne bi bio jedan od najboljih folklornih ansambala u svijetu.

Što za vas osobno znači mjesto umjetničkog voditelja kulturne institucije kao što je Ansambl LADO, prema mišljenju stručnjaka naš najvažniji izvozni kulturni proizvod?

– Gotovo dvadeset godina proveo sam radeći najlepši posao na svijetu. Bitijedan od šesnaest profesionalnih plesača u Ladu, jedinom hrvatskom nacionalnom folklornom ansamblu, doista je poseban osjećaj. Mjesto umjetničkog voditelja priziva nove, još veće izazove i odgovornost. Teško je usporedivati LADO s bilo kojim drugim folklornim ansamblom. Dugogodišnji umjetnički voditelj Ansambla, Ivo Ivančan ml., jednom je izgovorio rečenicu koja mi se duboko urezala u pamćenje: „U Ladu je zapisan DNK hrvatskoga naroda!“. Često nismo svjesni toga da smo na ovako malom komadu Zemlje, zvanom Hrvatska, baštinili toliko bogatstvo. Često smo svjedočili čuđenju i divljenju publike diljem svijeta izazvanim vrhunskim, besprije-kornim izvedbama i raznolikošću i ljepotom hrvatskih narodnih plesova, glazbe i ruha. Upravo zbog toga LADO jest naš najvažniji izvozni proizvod i hrvatsko nacionalno blago, kako ga mnogi s pravom nazivaju. ■

POGRMILOVIĆ

HLIŠĆ

KANSKI

KVEŠTAK

UMJETNIČKO VODSTVO ANSAMBLA LADO

Nakon dolaska Krunoslava Šokca na mjesto umjetničkog voditelja Ansambla LADO predstavljeni su i novi plesni voditelji, solisti Vlatka Hlišć i Željko Kveštaš koji su zamjenili Sandru Sekulu i Alenu Šuškoviću. Bojanu Pogrmišiću produžen je mandat glazbenog voditelja-dirigenta. Voditelj orkestra ostao je Alan Kanski.

Reljefi i tragovi u Koprivnici i Osijeku

Dio proslave 70. obljetnice osnutka Ansambla LADO bila je i izložba LADO / RELJEFI / TRAGOVI autorice Petre Slobodnjak koja se nastavila prikazivati i 2020. godine

piše:
LIVIJA ZGURIĆ

snimio:
ALEN VUKOVIĆ

Početkom 2020. godine ništa nije upućivalo na dramatično razdoblje koje je bilo pred nama i koje će potpuno promjeniti uobičajeni način života i rada. U Ansamblu LADO s mnogo su se entuzijazma i visokom motiviranošću planirale raznovrsne aktivnosti za 2020. godinu, među ostalim i putujuće izložbe LADO / RELJEFI / TRAGOVI Petre Slobodnjak kojom je godinu prije započelo obilježavanje 70. obljetnice osnutka Ansambla.

Usklopu manifestacije „Noć muzeja” 31. siječnja je otvorena peta po redu i prva u 2020. godini izložba LADO / RELJEFI / TRAGOVI u Galeriji Koprivnica.

LADO se u Koprivnicu vratio samo tri mjeseca nakon svečanog rođendanskog koncerta u studenom 2019., održanog u Sportskoj dvorani „Fran Galović”.

„Drago nam je što ćemo se ovog puta u Koprivnici predstaviti drukčijim umjetničkim izričajem – s više od stotinu fotografija autorice Petre Slobodnjak koja

nas prati posljednje četiri godine”, izjavila je na otvorenju izložbe ravnateljica Ansambla LADO Ileana Jurin Bakotić, zahvalivši ravnatelju Muzeja Robertu Čiminu i gradonačelniku grada Koprivnice Mišelu Jakšiću na prepoznavanju važnosti ove izložbe.

Otvorene izložbe u Koprivnici, postavljene do 23. veljače, uveličali su tradicijski napjevi u izvedbi Ladovih solista Kristine Opačić Vrućina i Pave Begovca te voditelja orkestra Alana Kanskog.

Na sljedećem otvorenju izložbe u Muzeju Slavonije u Osijeku 11. ožujka Ladovim se solistima pridružio i Stjepan Večković. Istog je dana ministar zdravstva Republike Hrvatske Vili Beroš donio Odluku o proglašenju epidemije bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2.

Izložba u Muzeju Slavonije trebala je biti otvorena do 26. travnja. No ubrzo nakon otvorenja svi su muzeji u Hrvatskoj morali zatvoriti svoja vrata zbog sprečavanja širenja epidemije, pa je tako mnogim posjetiteljima bio uskraćen posjet tom kulturnom događaju.

No, zahvaljujući Muzeju Slavonije i angažmanu Jesenke Ricl, zamjenice ravnatelja i muzejske pedagoginje, tvrtki Culex iz Osijeka, kao i autorici Petri Slobodnjak, izložba LADO / RELJEFI / TRAGOVI može se pogledati i danas, virtualnom šetnjom objavljenom na web stranici Ansambla LADO. ■

Predstavnici Lada s gradonačelnikom Koprivnice Mišelom Jakšićem i ravnateljem Muzeja grada Koprivnice Robertom Čiminom

Otvaranje izložbe
uz izvedbe Ladovih
solista i glazbenika

piše:
LIVIJA ZGURIĆ
snimio:
ALEN VUKOVIĆ

Digitalna šetnja izložbom

Izložba LADO / RELJEFI / TRAGOVI Petre Slobodnjak može se razgledati online što je prigoda za sve one koji je zbog epidemije nisu uspjeli razgledati uživo

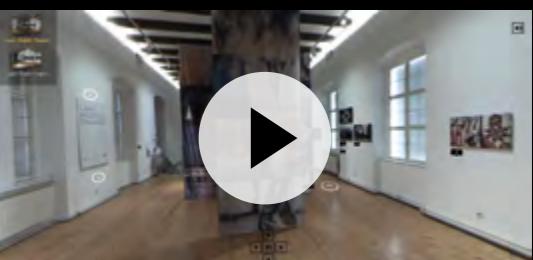

Ravnatelj Muzeja Slavonije Denis Detling, njegova zamjenica Jasenka Ricl i ravnateljica Lada. Autorica Petra Slobodnjak u modnoj kreaciji Damira Begovića. (gore) Izložba se može pogledati na Ladovoj web stranici (sasvim desno gore).

Izložba LADO / RELJEFI / TRAGOVI autorice Petre Slobodnjak u listopadu 2020. dobila je i digitalno izdanje te postala trajni podsjetnik na ljepotu hrvatske folklorne umjetnosti zabilježene fotoaparatom. Zahvaljujući suradnji s Muzejom Slavonije i tvrtkom Culex, napravljena je interaktivna, virtualna šetnja izložbom koja je od otvorenja u zagrebačkom Muzeju za umjetnost i obrt, u veljači 2019. godine, pobudila veliko zanimanje posjetitelja.

Prema riječima Jesenke Ricl, zamjenice ravnatelja Muzeja Slavonije i muzejske pedagoginje, ovom je izložbom duh Lada zauvijek „začarao“ prostore Muzeja Slavonije.

„Autorica Petra Slobodnjak širom je otvorila vrata plesnih dvorana, a pjesma i pokret pošli su na putovanje životopisnim hrvatskim krajolicima. Na sreću muzealaca, izložba je otvorena sredinom ožujka 2020. pred imozantnim brojem gostiju, neposredno uoči objave ograničavajućih mjera za sprečavanje daljnog širenja bolesti COVID-19. Već su sutradan vrata Muzeja Slavonije bila zatvorena, a mnoštvo najavljenih posjetitelja uskraćen je doživljaj razgledanja izložbe. Ipak, krizne situacije

i neprilike često iznjedre rješenja koja uspješno smanjuju udaljenost između muzejskog sadržaja i posjetitelja. Suradnjom Muzeja Slavonije, Ansambla LADO i tvrtke Culex digitalni korisnici mogu – služeći se tehnologijom virtualne šetnje – razgledati izložbu LADO / RELJEFI / TRAGOVI u Muzeju Slavonije”, ističe Jesenka Ricl.

Virtualni obilazak simulacija je postojećeg mesta uz pomoć uzastopnih videozapisa ili fotografija koje se mogu pregledati u 360°, uključujući razne multimediji elemente poput glazbe, zvučnih efekata i tlocrta koji pomažu u re-kreiranju realističnog prikaza stvarnosti.

„Izložba LADO / RELJEFI / TRAGOVI stvara novo interaktivno iskustvo, dostupno korisniku u svakom trenutku. Virtualni obilasci izvrstan su pristup izložbama jer su korisniku dostupni online te ih može pregledati u željenom vremenu, štete vrijeme, stvaraju dodatnu interakciju između korisnika i kulturne institucije te omogućuju uživanje u kulturnom sadržaju i u trenucima u kojima su institucije zatvorene za posjetitelje”, rekao je Mario Mikić – Vučak, čelnici tvrtke Culex.

„Kako su planirani postavi izložbe u drugim gradovima Hrvatske ove godine bili odgođeni, odlučili smo izraditi virtualnu šetnju i tako svim građanima Hrvatske i svijetu ponuditi mogućnost upoznavanja s fotografijama autorice Petre Slobodnjak i radom Ladovih umjetnika. Posebno nas veseli što će ova izložba kojom je lani najavljeno obilježavanje Ladova 70. rođendana biti dostupna i dalje i ostati trajni podsjetnik na veliku obljetnicu našeg ansambla”, rekla je ravnateljica Ansambla LADO Ileana Jurin Bakotić. ■

Boris Harfman,
jedan od autora
projekta i solist
Ansambla LADO
za DJ pultom

Virtuoznost novih starih majstora

Nastupom na festivalu u Muzeju suvremene umjetnosti LADO Electro pokazao je da se promišljenim konceptom, talentom, predanim radom i znalačkim spojem tradicije i suvremene električne glazbe mogu postići najviši umjetnički dometi konkurentnima na svjetskoj sceni

LJETO U MSU već je sedmu godinu prepoznato kao najkvalitetnije i najpopularnije multimedijalno ljetno događanje ne samo u Zagrebu i Hrvatskoj, već po ocjeni kritičara i u ovom dijelu Europe. Po ocjeni struke, medija i publike jedan je od najboljih kulturnih i multimedijalnih festivala koji je do sada posjetilo više od 30 tisuća posjetitelja.

Spoj suvremene umjetnosti i pop kulture – kao što se pokazalo i proteklih godina – pobuduje veliko

zanimanje publike, medija i struke te u sklopu jednog posjeta Muzeju suvremene umjetnosti omogućuje upoznavanje sa širokim rasponom različitih umjetničkih izričaja i formi.

Jedinstveni multimedijalni program LJETO U MSU tradicionalno sjedinjuje vrhunske umjetničke sadržaje po načelu „5 u 1“: glazbu, film, izložbe, književnost i performanse.

U novoj sezoni LJETO U MSU – zbog situacije s pandemijom održana su samo tri nezaboravna kon-

certa na atraktivnom platou kod tobogana Muzeja suvremene umjetnosti.

LJETO U MSU 2020. otvorio je 27. lipnja, prije planirane europske turneje, LADO Electro, čarobnim spojem modernog i tradicionalnog, elektro i etno poetike. Nakon njih, uz vrhunskog jazz pijanista Matiju Dedića i izvrsnog bubnjara Krunu Levačića, nastupila je Tamara Obrovac, jedna od najvažnijih i najsvestranijih osobnosti na hrvatskoj glazbenoj sceni, ove godine nominirana za čak tri Porina.

Skráeno LJETO U MSU 2020. 11. srpnja zatvorio je popularni Mile Kekin s autorskim materijalom i samostalnim pratećim bendom s kojim povremeno suraduje kad ne nastupa s matičnim bendom Hladno pivo.

LADO Electro imao je čast otvoriti LJETO U MSU 2020. Bio je to ne samo nastup vrhunskih profesionalaca, nego i jedan od umjetnički najuvjerljivijih nastupa na dosadašnjih sedam priredaba LJETO U MSU, na kojima je održano četrdesetak koncerata.

LADO Electro oduševio je vrhunskom izvedbom – miksom iznimnih talenata i visoko profesionalnom organizacijom. Znalačkim spojem tradicije i suvremene električne glazbe pokazuje koliko je naš izvorni folklor, odnosno etno izričaj moćan, a istodobno razuvjerjava sve osporavatelje da nije riječ o „pogrešnom srastanju“, nego o decentnom i jedino mogućem postmodernom artističkom spoju i izričaju 21. stoljeća.

Uvjeren sam da će Ansambl LADO izazvati oduševljenje na svim svjetskim pozornicama na kojima

će nastupati i tako se svrstati u perjanice žanra *etno electro music* ili *electronic world (folk) music*, afirmirajući još nedovoljno istraženu, a tako heterogenu i potentnu domaću glazbenu baštinu.

Novi stari majstori

Posebna je vrijednost tog nastupa kontekst u kojem se događao. Nakon prvog vala novog koronavirusa u ožujku, i njegova prvojenjavanja u lipnju, a prije novog razbuktanja drugog vala u rujnu, LADO Electro održao je možda i prvi postepidemijski koncert u Zagrebu, u MSU, a čini se i u Hrvatskoj, dakako poštujući sve propisane epidemiološke mjere. No, u tako posebnom ozračju, u kojem se osjećala čudna napetost, LADO Electro je svojom filingaškom izvedbom jednostavno „otjerao sve virusne demone“, pokazavši koliko u jačanju duhovne snage pojedinca i društva, kao i u sviadavanju najtežih izazova novog doba, mogu biti važni kvalitetna glazba i umjetnička izvedba. Pokazao je i kako umjetnici mogu i moraju biti hrabri i ustrajni u svom poslanju bez obzira na okolnosti. Ili, da parafraziram onu poznatu izrek, koliko nam je potrebna umjetnost kao iluzija da ne umremo od istine. Više no ikad, doda bih. U svojoj knjizi „Kraj umjetnosti“ Donald Kuspit tvrdi da je s umjetnošću završeno, jer je izgubila svoj estetski smisao te da je umjetnost zamjenila postumjetnost sklona trivijalnom, zabavni i dosjetkama. No, jednako tako nudi i rješenje za budućnost u konceptu „novih starih majstora“. Njihova nam umjetnost donosi „novi smisao svrhovitosti umjetnosti, vjeru

Branko Kostelnik,
urednik programa i
autor koncepta
LJETO U MSU

Ladarice su izvodile i
koreografirane točke
što je rasplesalo
publiku

u mogućnost stvaranja nove estetske harmonije iz tragedije života, bez falsificiranja, a s njom i novi smisao međuljudskost umjetnosti". A LADO Electro su upravo to: novi stari majstori.

Uživanje u glazbi

Posebno je važna još jedna činjenica i/ili koincidencija! Ako je uopće išta u životu slučajno. Spojem različitih umjetnosti: glazbe, filma, književnosti, te vizualne i izvedbene umjetnosti program LJETO U MSU nastoji se približiti pojmu *Gesamtkunstwerk*, potpunog umjetničkog doživljaja koji proizlazi iz suradnje različitih oblika umjetnosti i koji će omogućiti približavanje suvremene umjetnosti i kulture što široj publici. LADO Electro u svom novom artističkom projektu/paketu nudi, odnosno približava se toj koncepciji. Uporabom i miksom glazbe, koja je sama po sebi miks tradicionalnog (stari napjevi i pjesme naše etno baštine) i novog elektroničkog (Hrvoje Crnić Boxer i Boris Harfman), osmišljenom koreografijom primjerenoj temeljnoumjetničkom izričaju, kostimografijom te video projekcijom, projekt LADO Electro približava se ideji *Gesamtkunstwerk*. Tako na najbolji mogući način opravdava poziv za nastup u Muzeju suvremene umjetnosti, potvrđujući sličan senzibilitet i umjetnički kredibilitet muzeja.

Temeljenom na dugogodišnjem i respektabilnom iskustvu, LADO Electro se svojom vrhunskom organizacijom i produkcijom, uporabom različitih medija i žanrova te umjetničkih alata približio jednom od najboljih pop art proizvoda regije u povijesti pop glazbe, ljubljanskoj grupi Laibach.

To je dokaz da se promišljenim konceptom, talentom i predanim radom, vjerom u sebe te visokoprofesionalnim pristupom i produkcijom mogu postići najviši dometi i stvoriti proizvod konkurenṭan i ravnopravan autorima na svjetskoj pop sceni. Zapravo dovesti se na put koji su, istražujući etno glazbu i njene korijene, još početkom osamdesetih godina utrli velikani svjetske pop scene poput Davida Byrnea, Petera Gabriela i Paula Simona.

O novim artističkim miksevima i suradnjama posljednja tri desetljeća suvišno je i govoriti.

Roland Barthes u svojoj znamenitoj knjizi „Carstvo znakova”, opisujući djelovanje bunraku kazališta zaključuje da su „izvori kazališta izloženi u svoj svoj praznini”... Na mjesto teatra postavljena je akcija, prijeko potrebna da nastane predstava... Na mjesto unutrašnjosti postavljen je rad. Koncert LADO Electro svojevrstan je ritual, predstava, sastavljena od akcije, rada... Rezultat je pravo uživanje u tekstu! Ili, konkretnije, uživanje u pjesmi, izvedbi, svakom tonu. U predavanju i posvećenosti glazbi. Nakon svega što smo proživjeli to, jednostavno, liječi. ■

Vokalistice u najdobjinjivijem dijelu programa (sasvim gore). Hrvoje Crnić Boxer, jedan od autora programa LADO Electro, uživo je pratio koncert na bubnju (gore). Tradicijskih glazbala svirao je glazbenik solist Stjepan Večković (desno)

LADO Electro vraća se na scenu

Singlom i video spotom „Dolinom se... (Song for Elizabeth)”, posvećenih legendarnoj Elizabeti Toplek, Ansamblu LADO i HR Electro njavili nastavak plodne suradnje / piše LIVIJA ZGURIĆ

Objavom singla i video spota „Dolinom se... (Song for Elizabeth)“ Ansamblu LADO i HR Electro u svibnju su najavili povratak dvojca LADO Electro (Hrvoje Crnić Boxer i Boris Harfman) na glazbenu scenu. Nadahnuće za obradu pjesme Borisu Harfmanu bila je Elizabeta Toplek, poznatija pod nadimkom Teta Liza koja je prepoznatljivim glasom i emotivnom interpretacijom pjevala ovu i stotine drugih pjesama iz svojeg Međimurja. U ovom spusu tradicijske i elektroničke glazbe također je zadržan poseban međimurski ugodaј. O tome svjedoči i emotivna vokalna izvedba Ladove solistice Vlatke Hlišć.

U 2020. godini LADO Electro održao je nekoliko koncerata u Zagrebu, a u sklopu ljetne turneje i u dalmatinskim gradovima. Uoči nastupa na manifestaciji „Rijeka 2020 – Europska prijestolnica kulture“, održanog 1. listopada u Hrvatskom kulturnom domu na Sušaku, objavljen je spot „Melita“.

Ljubavni napjev s otoka Mljeta „Sivi soko k vili doletio“ nadahnuo je Hrvoja Crnića Boxera na elektroničku obradu i snimanje spota praćenog fluidnim, sjetnim i pomalo mističnim ozračjem koje prožima

cijeli album. Za naziv pjesme „Melita“ odabran je antički naziv Mljeta. Tradicijsko starovinsko pjevanje izvela je Ladova solistica Vlatka Hlišć.

„Dolinom se... (Song for Elizabeth)“ i „Melita“ pjesme su s dvostrukog nosača zvuka LADO Electro 2.0 Memorabilium u izdanju Aquarius Recordsa. ■

SNIMIO IVO PERVAN

Režiju spota „Dolinom se... (Song for Elizabeth)“ potpisuju Boris Harfman Hari i Hrvoje Crnić Boxer, snimatelj je Željko Kveštan, a montažeri su bili Hrvoje Crnić Boxer i Roko Crnić.

Spot „Melita“ režirali su Hrvoje Crnić Boxer i Boris Harfman Hari, snimili su ga Željko Kveštan i Roko Crnić, a montažeri su bili Hrvoje Crnić Boxer i Roko Crnić.

Elizabeta Toplek bila je pjevačica međimurskih narodnih pjesama, u izvornom obliku poznatih pod nazivom „Medimurska popevka“. Teta Liza je objavila tri glazbena albuma od kojih je „Teta Liza i LADO“ iz 2007., snimljen u suradnji s Ansambalom LADO, dobio tri Porina: za najbolji album folklorne glazbe, najbolju folklornu pjesmu i najbolju izvedbu folklorne glazbe. Nezaboravna heroina etno glazbe preminula je 12. kolovoza 2017. godine u Prelogu.

Tradicijska glazba oduševila Slavonice

Na koncertima u Županji i Garčinu Orkestar Ansambla LADO oduševio je domaće sviranjem na raznolikim tradicijskim glazbalima u različitim sastavima, predstavljajući bogatstvo zvuka starih instrumenata svih hrvatskih krajeva i antologijske skladbe uglednih autora

piše
ALAN KANSKI

snimili
ANA ZLATUNIĆ,
NIKOLA OBAD

Početkom 2020. godine Orkestar Ansambla LADO uspješno je održao dva koncerta u Županji i Garčinu, nazvana „Tradicijska glazba i sastavi”. To su ujedno bili i posljednji koncerti Orkestra Lada prije potpunog zatvaranja prouzročenog epidemijom. Prvi je koncert održan 24. veljače 2020. u dvorani kina Mladost u Županji, u sklopu manifestacije „Šokačko sijelo”. Oduševljenoj publici koja je ispunila dvoranu Orkestar je odsvirao 24 glazbena broja, predstavivši tom prigodom mnoga tradicijska glazbala iz Hrvatske i ostalih krajeva u kojima žive Hrvati.

Kao što je naša tradicijska glazba u različitim krajevima Hrvatske vrlo raznolika, tako su vrlo raznolika i tradicijska glazbala i njihova primjena,

neovisno o tome rabe li se u većim ili manjim sastavima ili samostalno, sviraju li se različitim stilom i načinom, jesu li različita oblika i zvuka, karakterističnih za pojedine regije. Natojeći predstaviti što više različitih tradicijskih glazbala iz što više različitih regija Hrvatske, ali da se pritom zadrži dinamika i potiče atraktivnost koncerta, na repertoar su uvršteni antologijski glazbeni brojevi uglednih autora kao što su Božidar Potočnik (primjerice „Šokački sastanak”, „Grajino kolo”, „Kupinečke fizurice”...) i Marijan Makar („Oj, Banijo”, „Trogirski šotić”, „Bosanska Posavina”...). Uvrštene su i skladbe novih autora koji su se pokazali iznimno uspješnim, primjerice Pere Ištvanića („Prid penđerom”) i naših autora – Ladovih glazbenika.

Osebujna „Tovareća mužika” oduševila je publiku u Županji

Publika je imala prigodu vidjeti mnoga tradicijska glazbala, od gajdi, duda, dvojnica, šruli, sopila, dipli, volovskih rogova („Tovareća mužika”), do violina, kontrabasa i bajsicice, tambura srijemskog i farkaševog sustava, mandolina, samica, šargija, lijerica, cimbala, banjiske tambure dvožice i bubnja (rab se na Banovini i u primoštenskom zaledu) te triestine, male dijatonske istarske harmonike...

Susretljivošću Damira Butkovića i predsjednika Brodske udruge tamburaša Krešimira Dokuzovića, sutradan smo posjetili Muzej tambure u Slavonskom Brodu, razgledali postav muzeja i svjedočili

digitalnom predstavljanju izložaka. Članovi Orkestra darovali su domaćinima monografiju „LADO – Hrvatska tradicijska glazbala i sastavi”, a tom im je prigodom naš član Goran Hlebec donirao tamburaško čelo i brač Farkaševog sustava, dva vrijedna instrumenta s kraja 19. stoljeća.

Uvečer smo pred razdraganom publikom održali koncert u Društvenom domu u Garčinu. Našim ljudaznim slavonskim domaćinima u Županji i Garčinu duboko smo zahvalni za iznimno gostoprимstvo, u nadi da ćemo se uskoro opet sresti najednako ugodnim glazbenim druženjima. ■

Publika u Garčinu slušala je raznolika tradicijska glazbala u interpretaciji Ladova orkestra

Umjetnici Lada s Krešimirovom Dokuzovićem i Damirom Butkovićem iz Brodske udruge tamburaša u Muzeju tambure u Slavonskom Brodu

Mladi naraštaj upoznaje baštinu

Voditelj Orkestra Ansambla LADO Alan Kanski i glazbenik solist Stjepan Večković upoznavali su učenike u Osnovnoj školi Kajzerica s umijećem izrade i sviranja hrvatskih tradicijskih glazbala

piše i snimila:
LIDIJA ŽUGČIĆ

U sklopu projekta eTwinning: „Narodni običaji moga kraja“ u Osnovnoj školi Kajzerica je, u ožujku 2020. godine, za učenike 3. razreda održana i radionica „Tradicijska glazbala“. Cilj je projekta bio upoznavanje učenika s raznolikim narodnim običajima, isticanje važnosti prikupljanja kulturno-povijesne baštine vlastita naroda i upoznavanje s poviješću i običajima drugih naroda.

Radionicu su vodili voditelj Orkestra Ansambla LADO Alan Kanski i glazbenik solist Stjepan Večković. Učenike su upoznavali s umijećem izrade i sviranja tradicijskih glazbala karakterističnih za različite hrvatske regije. Pripadnici mladog naraštaja mogli su čuti zvukove i melodije gajdi, cimbala, diplica, duda, miha, roženica, strančice i mnogih drugih tradicijskih glazbala.

Većina učenika nikad nije vidjela tradicijska glazbala, a neke od instrumenata poznavali su samo oni iz glazbenih obitelji. Čudili su se, divili pa i nasmišljali arhaičnim ljestvicama i specifičnom zvuku raznih dipli, gungi s otoka Paga, tambure šargije i drugih starih i rijetkih tradicijskih glazbala.

S obzirom na svoju dob, postavljali su zanimljiva pitanja koja su često pogadala u srž izrade ili načina

Zajedničko fotografirano na završetku radionice

Voditelji radionice Alan Kanski i Stjepan Večković dobili su na dar tradicijske hrvatske kolače i crtež djevojke u narodnoj nošnji

sviranja pojedinih glazbala. Voditelje radionice posebno je oduševilo pitanje jedne učenice, postavljeno nakon njihova objašnjavanja kako se izrađuju mjehovi za gajde, dude i slične instrumente: djevojčicu je zanimalo što se dogodilo s kozom i je li ostala živa nakon izrade instrumenta...

Učiteljice OŠ Kajzerica darovale su voditeljima ove poučne i zanimljive radionice – a u znak zahvalnosti Ansamblu LADO – tradicionalne hrvatske kolače makovnjaču i orehnjaču koje su same pripremile, a učenici svoj crtež narodne nošnje. ■

Učenici na izvoru tradicijske kulture

Kad su osnovnoškolci zbog epidemije prešli na online nastavu, započinje suradnja Lada i „Škole na Trećem“, u posebnom programu HRT-a, kako bi se učenici upoznali s bogatom hrvatskom nematerijalnom baštinom

piše
ANDREJA
KOSORČIĆ

snimile
ANDREJA
KOSORČIĆ,
LIVIJA ZGURIĆ

Epidemija koronavirusa u ožujku uvjetovala je novi oblik školske nastave u Hrvatskoj. Učitelji i učenici organizirani su u sustav virtualnih učionica, a nastava se s pomoću digitalnih alata i virtualnih učionica pratila od kuće. Učenicima razredne nastave dodatno je osigurano praćenje nastavnih sadržaja preko „Škole na Trećem“, emitirane na Trećem programu HRT-a i na platformi HRT-a.

Drugi val epidemije i neizvjesna epidemiološka situacija na početku nove školske godine utjecali su na nastavak snimanja „Škole na Trećem“, ostvarene suradnjom Ministarstva znanosti i obrazovanja, Agencije za odgoj i obrazovanje, CARNET-a te Hrvatske radiotelevizije. Sadržaj emisija pripremaju učitelji razredne nastave prateći propisane kurikulume nastavnih predmeta.

Ansambl LADO svojim je gostovanjima, videima i fotografijama obogatio „Školu na Trećem“, unio u program duh bogate i dragocjene tradicije te učenicima omogućio da preko malih ekrana upoznaju hrvatsku nematerijalnu baštinu.

Pjesmom „Pjevaj mi, pjevaj, sokole“ učenici su upoznali način pjevanja u Lici, upoznali su se s Ljeljama i tradicijskim glazbalima, naučili su pjesmu „Ja posijah repu“ i jednostavan ples Hrvatskog zagorja. Čuli su i izvedbu tradicijske božićne

uspavanke iz Baranje „Klanjam ti se, o Kraljiću“.

„Škola na Trećem“ nastaviti će surađivati s Ansambalom LADO i u 2021. godini, kako bi se učenicima ukazalo na važnost čuvanja i njegovanja hrvatske tradicijske kulture. ■

Ansambl LADO uključio se u edukaciju osnovnoškolaca sudjelovanjem u programu HRT-a „Škola na Trećem“

LADO u Parku Maksimir

Prvim javnim nastupom nakon tromjesečne stanke LADO je izvedbama devet skladbi iz kontinentalne Hrvatske obradovao posjetitelje, a novog umjetničkog voditelja Krunoslava Šokca posebno je razveselio ponovni susret uživo s publikom u Parku Maksimir

piše
LIVIJA ZGURIĆ

snimio
ROBERT GAŠPERT

Nakon završetka proljetnog *lockdowna* i gotovo tromjesečne stanke u javnim nastupima, nezapamćene u 70 godina postojanja Ansambla LADO, povratak publici zamišljen je kraćim vokalno-instrumentalnim nastupom „Mi nosimo zelen venčec” u suradnji s Javnom ustanovom Maksimir. Koncert se trebao održati 3. lipnja na Maloj pozornici kod Glavnog ulaza u Park Maksimir, ali 2020. godina kao da nije bila sklona kulturnim priredbama, čak ni na otvorenome gdje je to, u skladu s epidemiološkim mjerama, bilo dopušteno.

Sve je bilo spremno i brižljivo pripremljeno, tonska proba obavljena, publika se počela okupljati... ali tada se u dugo željeni nastup umiješalo nevrijeme. Pola sata prije početka koncerta počela je padati jaka kiša praćena tucom i nastup je morao biti odgođen. Novi koncert zakazan je 18. lipnja.

Taj je dan bio kao naručen za idealan koncertni nastup, a publika izvrsno raspoložena. Polusatni

program koncerta obuhvaćao je devet glazbenih brojeva iz kontinentalne Hrvatske. Posebno uzbudeni bili su solisti i Orkestar Ansambla LADO koji su se nakon duge stanke jedva čekali vratiti na pozornicu i stati pred svoju vjernu publiku. Umjetnički voditelj Krunoslav Šokac kojemu je ovo bio prvi koncert nakon što je sredinom travnja preuzeo dužnost umjetničkog vodenja Ansambla LADO, bio je također uzbuden, a objasnio je i zašto.

„Drago nam je što nakon *lockdowna* započijemo koncertnu sezonu upravo u popularnom gradskom Parku Maksimir, jedinstvenoj kulturnoj i prirodnjoj baštini Zagreba duge i respektabilne povijesti. Ovdje, silom prilika, naši umjetnici održavaju kondicijske pripreme. Iako smo u ovom, za izvođače iznimno teškom, razdoblju bili vrlo aktivni na društvenim mrežama, nedostajao nam je neposredan dodir s našom publikom, interakcija koja je sastavni dio svakog našeg nastupa. Sada smo i to ostvarili”, rekao je Krunoslav Šokac. ■

Kiša je 3. lipnja odgodila susret ladvaca i publike (gore)

Ileana Jurin Bakotić s Božom Potočnikom i Ivanom Ivančanom

Solisti i Orkestar Ansambla LADO izveli su kraći vokalno-instrumentalni program „Mi nosimo zelen venčec” u Parku Maksimir

Ansambl LADO i Međunarodna smotra folklora

Ove su godine LADO i Međunarodna smotra folklora svoju tradicionalnu suradnju podignuli na još višu razinu: publiku je uživala u programima koje su ladovci pripremili u dvorani Gorgona u Muzeju suvremene umjetnosti, a potom i na dvama koncertima u atriju Galerije Klovićevi dvori

piše
TVRTKO ZEBEC

snimili
BUGA
CVJETANOVIĆ,
LIVIJA ZGURIĆ,
MARKO PLETIKOSA

Ukrizno doba pandemije umjetnike je posebno teško pogodila neizvjesnost, iščekivanje i propitkivanje mogućnosti kako i gdje nastupiti, za koga i na koji način. Suradnja Ansambla LADO i Međunarodne smotre folklora traje od osnutka Smotre 1966. godine. Ponajprije zahvaljujući Zvonimiru Ljevakoviću, a zatim i dr. Ivanu Ivančanu, dr. Stjepanu Sremcu te

dr. Zorici Vitez koji su svojim djelovanjem bili „na obje strane”, a pritom imali vrlo važne uloge u javnom predstavljanju folklora u nas. Sve je to ostalo duboke tragove u međusobnom povezivanju i suradnji.

Bilo je godina kad LADO zbog obveza i turneja nije mogao ljeti nastupati u Zagrebu. Ipak, kad god bi se pokazala istinska potreba, zbog koncertne teme

ili ideje umjetničkog vodstva Smotre, LADO je uvijek s veseljem i zdrušno nastupio.

Ova je godina bila prigoda za trostruko uživanje u programima koje su ladovci pripremili – najprije u dvorani Gorgona u Muzeju suvremene umjetnosti, a zatim i na dvama koncertima u atriju Galerije Klovićevi dvori. I prije početka festivalskoga dijela programa Smotre, u nedjelju, 12. srpnja, uživali smo u gledanju filma „70”, dokumentarnom doživljaju autora Nebojše Sljepčevića posvećenom važnoj obljetnici Ansambla. Zanimljivim isprepletanjem triju životnih priča ladovaca, plesačice i pjevačice Petre Matutinović, glazbenika solista, svirača i pjevača Mladena Kosovca i prvaka Dubravka Radića, dočaran je njihov život s pjesmom, plesom, nošnjama, instrumentima, turnejama i nastupima, brigama i veseljem – svime što tvori veliku tradiciju proteklih sedam desetljeća Ansambla, ali i podsjeća na mnoge pojedince koji su svoje živote ugradili u taj večito živi umjetnički hram.

Projekcija filma bila je izvrstan uvod u vokalno-instrumentalni koncert „Kak je teško našu ljubav tajti“ koji su ladovci iste večeri izveli u atriju Klovićevih dvora. U složenoj epidemiološkoj situaciji atrij se pokazao vrlo ugodnim i zahvalnim poluotvoreniom prostorom odlične akustike, primjerom vrhunskom glazbenom doživljaju u kojem se istinski uživalo. Koncert je ostvaren uoči Smotre u suradnji s Kulturnim centrom Travno, organizatorima manifestacije „Večeri na Griču“. Jedinstvena vokalno-instrumentalna šetnja Hrvatskom, kakvu samo LADO može dočarati, te ugodne ljetne gričke večeri razgalila je srca i duše posjetitelja.

Na sličan način, s nešto više volumena i brzih ritmova, sa suvremenim elektroničkim obradama, LADO Electro nastupio je posljedne večeri programa Smotre, 19. srpnja 2020., ponovno u atriju Klovićevih dvora, koncertom sastavljenim od solističkih do skupnih, vokalnih i plesnih izvedbi. Nizale su se jedna za drugom i teško je bilo samo sjediti i slušati ih, a ne ustati i zaplesati ili se barem zaljuljati u ritmu glazbe. Sputani epidemijom i obzirom prema drugima, s maskama na licu, nismo se mogli potpuno opustiti, pa i fizički uživati u ritmovima koji su vrhunskim izvedbama i preradama napjeva i instrumentalnih melodija ostavili snažan dojam na publiku koja je prepoznala i uživanje izvođača tijekom nastupa. Večer za pamćenje i jedna od vrhunskih izvedaba Lada koje bi i ubuduće trebalo nuditi domaćoj i stranoj publici.

Međunarodna smotra folklora u svojem je 54. izdanju obogaćena mogućnošću uživanja u programu Ansambla, ali i prožeta uvjerenjem da će se na koncertima Smotre domaćoj i stranoj publici i ubuduće nuditi vrhunsku umjetničku ostvarenja Ansambla LADO. ■

LADO Electro izvodi „Jedna pura, dva pandura“ (sasvim lijevo, gore)

U atriju Klovićevih dvora solisti i Orkestar izveli su program „Kak je teško našu ljubav tajti“

Nastupi u Beču i Zagrebu

Ansamb LADO, obilježavajući hrvatsko predsjedanje Vijećem EU, u siječnju je nastupio u Gradskoj vijećnici u Beču, a u srpnju su solisti i Orkestar, u sklopu manifestacije „Večeri na Griču”, izveli program „Kak je teško našu ljubav tajiti”

piše
JOSIP NALIS
snimili
MARKO
PLETIKOSA, PETRA
SLOBODNJAK

Kao dugogodišnji suradnik Ansambla LADO i u ovoj sam izazovnoj i za sve scenske umjetnike iznimno teškoj godini, unatoč mnogim iskušenjima, uspio ostvariti dva važna koncerta. Kao programski voditelj festivala „Hrvatski glazbenici u Beču” i festivala „Večeri na Griču” pridonio sam uspješnosti koncerata, na što smo i LADO i ja s razlogom ponosni.

Prvo hrvatsko predsjedanje Vijećem Europske unije obilježeno je 22. siječnja 2020. godine cijelovečernjim nastupom Ansambla narodnih plesova i pjesama Hrvatske LADO u svečanoj dvorani Gradske vijećnice u Beču. U sklopu ciklusa koncerta „Hrvatski glazbenici u Beču” LADO je scenski dojmljivo, pred mnogim visokim dužnosnicima i Hrvatima koji žive u Austriji, simbolički označio početak hrvatskog predsjedanja Vijećem EU. Ujedno je to bio i nastup kojim je obilježena 16. sezona manifestacije kojom se – zahtjevnoj i u kvalitetan program dobro upućenoj bečkoj publici – pomno odabranim repertoarom predstavljaju vrhunski scenski izvođači. Istoga dana, u sklopu navedena ciklusa, Ladov plesni voditelj Alen Šušković i glazbenik Mladen Kosovec, na Universität für Musik und darstellende Kunst održali su plesnu radionicu.

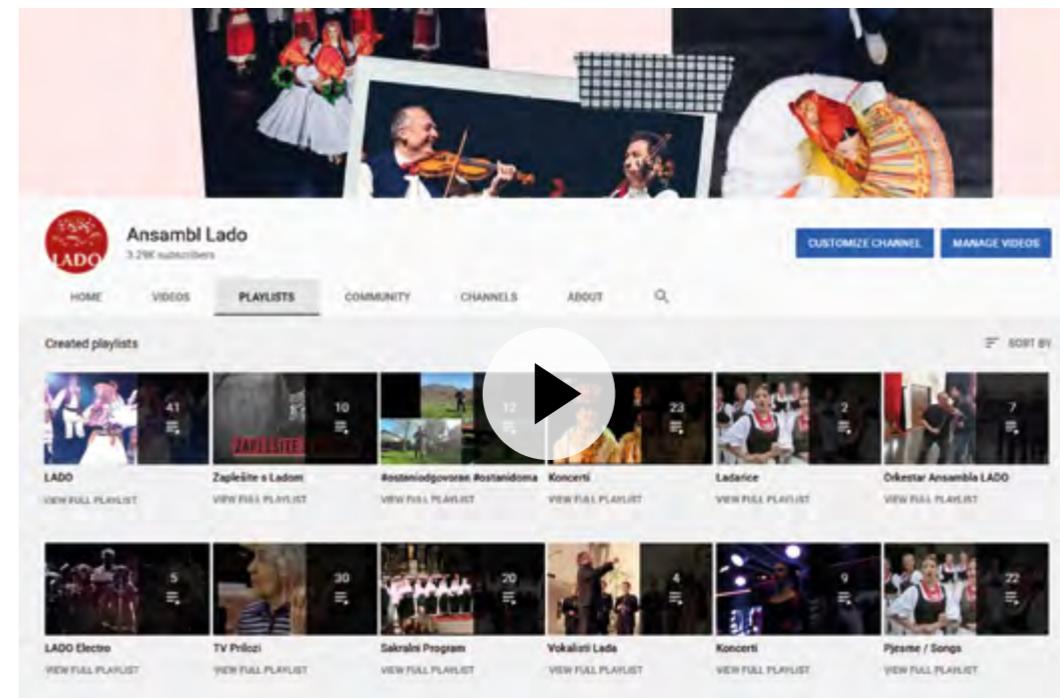
Isti sam uspješan program odabrao i za nastup u Zagrebu.

LADO na „Večerima na Griču” (desno) i u bečkom Rathausu (sasvim desno)

Ansamb LADO, jedinstveni promicatelj hrvatske kulturne baštine, održao je 12. srpnja u atriju Galerije Klovićevi dvori na Gornjem gradu svečani koncert. Bilo je to u sklopu tradicionalne manifestacije „Večeri na Griču” koja se ove godine neprekidno održava 39. put, kao jedna od priredaba koja pobuđuje veliko zanimanje publike. Solisti i Orkestar Ansambla LADO predstavili su se komornim programom nazanim „Kak je teško našu ljubav tajiti”.

Izvedbom 15 glazbenih brojeva Ladovi glazbenici i solisti prikazali su glazbenu, instrumentalnu i vokalnu tradiciju Posavine, zagrebačkog Prigorja, Slavonije, Baranje, Podravine, Međimurja i Dalmacije. Autori su glazbenih obrada, među ostalima, Emil Cossetto, Božo Potočnik, Marijan Makar, Duško Topić i Alan Kanski. ■

Umjesto da publiku poziva u goste, LADO je 2020. godine bio prisiljen otici publici u goste i na kanalu YouTube ponuditi program kojim je barem donekle nadomjestio izostanak prisnog dodira sa svojim obožavateljima u koncertnim dvoranama

LADO u našim domovima

piše
LIVIJA ZGURIĆ

Tradicijskim pjesmama i plesovima Ansamb LADO desetljećima pronosi hrvatsku baštinu diljem zemlje i svijeta. Kad izvanredna situacija kao što je pandemija onemogući izravan dodir s publikom, što se dogodilo 2020. godine, kad je u cijelom svijetu bilo ograničeno kretanje, a mnoga kazališta i ansambl ostali uskraćeni za mogućnost scenskog izvođenja, pokazala se prava vrijednost digitalnih alata i društvenih mreža.

Svima je poznato da ništa ne može zamjeniti interakciju publike i pozornice, užitak gledanja atraktivnih narodnih nošnji i plesnih koraka, slušanja nekoliko desetaka tradicijskih glazbala i vokalne izvedbe profesionalnih umjetnika. Ipak, čak ni u najnepovoljnijim okolnostima kao što je bilo nezaustavljivo širenje zaraze koronavirusom Ansamb LADO nije odustajao od što prisnijeg odnosa s publikom. Cijele 2020. godine, a posebno u razdoblju lockdowna, neprestano je težio prenijeti duh tradicijske kulture u domove svojih vjernih obožavatelja. Da bi se to ostvarilo, moralo se posegnuti za dostignućima digitalnog doba i umjesto da ugosti publiku u koncertnoj dvorani – morao joj je otici u goste. U njihove domove.

Tako su na kanalu YouTube objavljene snimke cijelovečernjih plesnih koncerata izvođenih u posljednje četiri godine. Primjerice: program „Neka sjaji sunce svima”, osmišljen u povodu proslave 70. obljetnice umjetničkog djelovanja Ansambla LADO, i rodendanski koncerti „Antologija I“ i „Antologija II“.

Na YouTube kanalu nalazi se i snimka korizmenog koncerta „Gospin plač“, održanog 2018. godine u Zagrebačkoj katedrali.

Zahvaljujući dugogodišnjoj suradnji s Hrvatskom radiotelevizijom, snimljeni su mnogi koncerti Ansambla LADO. Tako su na digitalnoj platformi HRT-a i koncerti „70 godina Ansambla LADO – Antologija III“ iz 2019. i cijelovečernji plesni koncerti iz 2016. i 2018. godine.

Video sadržaj ostaje trajno dostupan na kanalu YouTube Ansambla LADO na kojemu se mogu pogledati i neke pojedinačne koreografije i glazbeni brojevi, pa i različit video sadržaj o radu i povijesti Ansambla. U 2020. godini otvorena je i nova kategorija #ostanidom #ostaniodgovoran uz LADO u kojoj se objavljuje sadržaj iz života Ansambla tijekom lockdowna. ■

Gostovanja zaustavljena pandemijom korone

Nakon srednjoeuropskih turneja u siječnju, organiziranih u povodu hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije, LADO je zbog pandemije morao otkazati dogovorene nastupe u mnogim europskim zemljama, a s prijateljskim poljskim ansamblom Śląsk uspostavio je virtualnu suradnju

piše
INA KOSTELAC

Ansambl LADO obilježio je početak hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije u siječnju 2020. godine koncertima u Beču, Pragu, Münchenu i Bratislavi. Radi sprečavanja širenja pandemije koronavirusom te ograničavanja međugrađaničnih putovanja, odgođeni su nastupi koji su se istom prigodom trebali održati u Bugarskoj, na Malti, Cipru, u Poljskoj i Mađarskoj.

Koncert Orkestra Ansambla LADO u Bugarskoj, na kojem je posebna gošća trebala biti Neli Andreeva, jedna od najistaknutijih solistica bugarskog nacionalnog folklornog ansambla Filip Kutev i osnivačica zobra Nusha, otkazan je neposredno pred održavanje u Sofiji. Zahvaljujući želji i entuzijazmu Ladovih umjetnika i Neli Andreeve, suradnja se nastavila digitalnim putem. Ladovi glazbenici snimili su glazbu na pjesmu Siniše Leopolda „Oj, ti bela zorja“, koju je otpjevala Neli Andreeva. Video je objavljen na službenom kanalu YouTube Ansambla LADO, sa željom da sljedećih godina ostvarimo zajedničke koncerte u Bugarskoj i Hrvatskoj.

Neli Andreeva i
Orkestar Ansambla
LADO izvode
„Oj, ti bela zorja“

„Bila sam vrlo dirnuta kada sam početkom godine dobila Ladov poziv s prijedlogom za suradnju. Ladov orkestar tvore izvrsni glazbenici i rad na daljinu bio je lagan, prijateljski i profesionalan. Uživala sam snimati pjesmu na hrvatskom jeziku za ovu prigodu i veselim se trenutku kad ćemo zajedno nastupiti uživo. Sigurna sam da će to biti jedinstveno iskustvo“ rekla je Neli Andreeva.

Osim spomenutih koncerata Ansambl LADO trebao je nastupiti u poljskim gradovima Krakowu, Katovicama i Koszecinu u kojima su partneri projekta bili počasni konzul Republike Hrvatske Paweł Włodarczyk te poljski državni Ansambl pjesama i plesova Śląsk. Oba su ansambla bila zatečena prekidom redovita načina rada i nastupa u izrazito nepovoljnoj epidemiološkoj situaciji u poljskoj regiji Śląsk. Našem je domaćinu, ustanovi koja ima 300-tinjak zaposlenih, uzrokovala višemjesečni zastoj u radu.

Kao znak međusobne potpore u ovim kriznim vremenima, Ansambl LADO i Ansambl Śląsk snimili su poruke solidarnosti i obostranih želja za nastavkom suradnje, prisjećajući se prošlih koncerata i međusobno organiziranih radionica. Video snimke potpore objavljene su na mrežnim kanalima obaju ansambala. ■

Umjetnici poljskog Śląska poželjeli su što skoriji susret s Lадом

Ladove online plesne radionice „Zaplešite s Ladom“ prikazivane su na društvenim mrežama, a mogu se i dalje pogledati na Ladovu YouTube kanalu

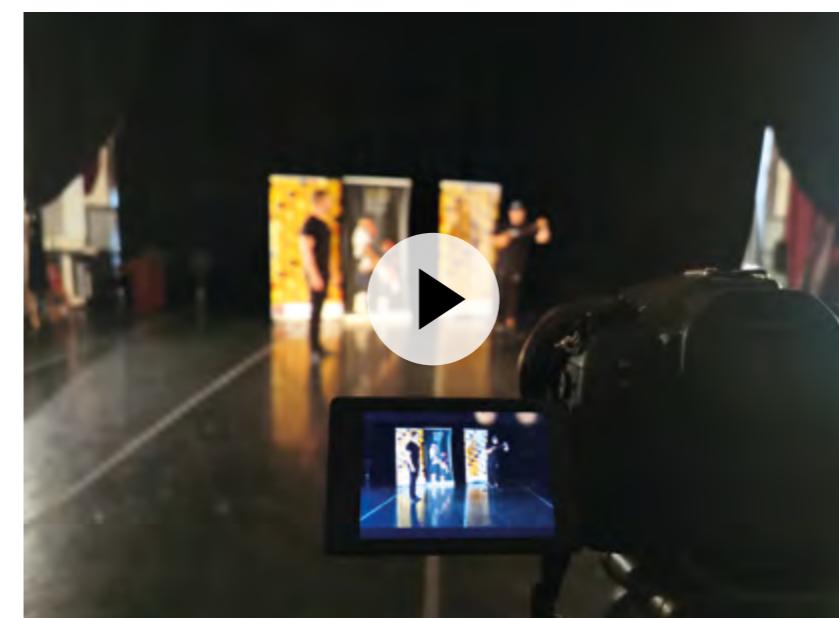

Zaplešite s Lадом

Tijekom lockdowna Ansambl LADO objavljivao je kratke virtualne video *tutoriale* plesova iz svojih najpoznatijih koreografija

piše
LIVIJA ZGURIĆ
snimili
MATIJA AUKER,
LIVIJA ZGURIĆ

Nakon dolaska Krunoslava Šokca na mjesto umjetničkog voditelja Ansambla LADO u travnju 2020. godine, tijekom svibnja i lipnja objavljeno je devet kratkih videoa u kojima Ladovi umjetnici prikazuju različite hrvatske tradicijske plesove.

Za razliku od radionica „Pogled u profesionalizam“ koje su se prijašnjih godina uživo održavale u prostorijama Ansambla LADO i bile namijenjene iskusnim folklorušima, online radionice „Zaplešite s Lадом“, koje je osmislio umjetnički voditelj, namijenjene su ponajprije folklorušima početnicima i onima koji još nisu upoznali tradicijske plesove.

„Ovo je bila prilika za sve koji se nisu bavili plesom da pokušaju pokrenuti svoje tijelo i naučiti nešto novo. To neće biti teško jer su Ladovi plesači pjevači na jednostavan način, uz glazbenu pratnju glasovira, ali i tradicijskih instrumenata, pokazivali korake. Budući da je i nastava u školama u tom periodu bila organizirana online, veseli me činjenica što su učitelji i nastavnici ove plesne video radionice koristili u nastavi“, kaže Krunoslav Šokac.

Uz plesače pjevače Tamaru Horvat, Irenu Maticu, Helenu Šrbac, Anu Drobini, Alenu Šuškovića, Nenadu Maliću i Mateja Gluščića, na radionicama su sudjelovali i glazbenici Alan Kanski, Stjepan Večković, Josip Križanić i Branimir Ranogajec.

Radionice koje imaju više od 30 000 pregleda i dalje su dostupne na Ladovu službenom YouTube kanalu. Ostvarene su u Ladovoj produkciji, zahvaljujući voditelju tehnike Tomislavu Štroku i ton majstoru Matiju Aukeru zasluznom za video i montažu. ■

Raspjevana Slavonija i Srijem

Tradicionalna Jadranska turneja ove je godine dopunjena kontinentalnom, nastupima Ansambla LADO u Slavonskom Brodu, Osijeku i Iloku. Programom „Kak je teško našu ljubav tajiti”, prilagođenom epidemiološkim mjerama, LADO je svojoj vjernoj publici još jednom pokazao kako je lijepo kad se ljubav ima s kime podijeliti

piše
**BOJAN
POGRMILOVIĆ**

snimili
**MARIN FRANOV,
KAROLINA
LJUBIĆ SAVIĆ,
FOTOKLUB
KADAR SB**

Publika u osječkoj Tvrđi uživa u koncertu omiljenog ansambla (dolje)

Ladova prvakinja Dijana Banek izvodi pjesmu „Senjicu senjala” (desno)

Srpanj je mjesec kada je LADO najčešće na jadranskoj turneji. Ovoga puta zatekli smo se na maloj slavonskoj turneji u trima gradovima. Nastojeći publici donijeti radost i ljepotu, zauzvrat smo dobili pregršt divnih emocija razdragane publike u Slavonskom Brodu, Osijeku i Iloku.

Nastup u Slavonskom Brod organizirala je Kazališno-koncertna dvorana „Ivana Brlić Mažuranić”, a nastup je održan na platou ispred dvorane. U Osijeku smo nastupili na novom predivnom vanjskom koncertnom prostoru nedavno preuređena Trgu Vatroslava Lisinskog u osječkoj Tvrđi. Organizator je bio Grad Osijek, a tim je nastupom LADO svečano zatvorio jubilarno 20. osječko kulturno ljeto. I naposljetku nastup u Iloku, u čarobnom atriju palače Odescalchi u kojoj je od 1969. i Muzej Grada Iloka. Organizator je bila Turistička zajednica Grada Iloka.

Ljubav u doba pandemije

I u doba pandemije LADO je našao način da izradi svoju ljubav prema vjernoj publici. Učinio je to

programom kojim je – unatoč znatno reduciranim broju izvođača sa šest vokalnih solista i dvanaest instrumentalista – uspio dočarati veliko bogatstvo i raznolikost hrvatskog glazbenog folklornog izraza.

Znakovit naslov programa „Kak je teško našu ljubav tajiti”, prema predivnoj medimurskoj pjesmi, kao da je unaprijed najavio emocije izvođača željnih nastupa nakon dugotrajnog proljetnog lockdowna, ali i publike koja je napokon dočekala da barem tijekom ljetnih mjeseci, na otvorenom, može uživati u kulturnim programima. Veći dio publike Ansambl LADO doživljava kao velik izvođački aparat koji na sceni istodobno pleše, pjeva i svira. No čak i oni koji nisu bili svjesni da će LADO ovog puta nastupiti u znatno smanjenom sastavu, bez plesnih točaka, na kraju koncerata nisu susprezali oduševljenje još jednim prikazom višestrukih mogućnosti izvođačkog umijeća Ladovih umjetnika. Publika koja je mogla vidjeti LADO u plesnom izdanju i punom sastavu na korizmenim i božićnim koncertima ostala je zatečena ljepotom komornih točaka od kojih se neke rijetko mogu čuti na standardnim programima Ansambla.

Ladove umjetnike nadahnula je razdragana publika oduševljena emotivnim izvedbama

Izvođačko umijeće

Bili su oduševljeni i umijećem izvođača da slušateljstvu približe istinsku narodnu umjetnost. Zasluge za to pripadaju bogatom repertoaru Ansambla koji su svojim obradama obogatili Božo Potočnik, Marijan Makar, Alan Kanski, Duško Topić, Stjepan Večković, Pere Ištvaničić, Antun Tuna Lešić i Emil Cossetto. Valja istaknuti i odlične vokalne soliste koji su oplemenili program svojim nadahnutim solo izvedbama, duetima i nastupom u komornom vokalnom ansamblu. Solisti Dijana Banek, Adrijana Mamula, Kristina Opačić Vrućina, Pavle Begovac, Igor Horvat i Željko Kveštak, potpomognuti izvrsnim orkestrom „ostavili su srce“ na slavonskim pozornicama. Treba istaknuti i virtuoze glazbenike koji su nas u svojim instrumentalnim točkama razgalili sviračkim umijećem, a u jednoj točki iskazali su se i kao vršni pjevači. Glazbena šetnja vodila nas je širom Lijepe Naše kroz Slavoniju, Prigorje, Posavinu, Međimurje, Podravini, Dalmaciju, Biograd i Moslavini. ■

RASPORED NASTUPA

7. srpnja	Plato ispred Kazališno-koncertne dvorane „Ivana Brlić-Mažuranić“, Slavonski Brod
8. srpnja	Trg Vatroslava Lisinskog, Tvrđa, Osijek
9. srpnja	Dvorište Dvorca Odascalchi, Ilok

LADO Electro u Dalmaciji

Nakon gostovanja u slavonskim gradovima u kojima je Ansambel LADO nastupio vokalno-instrumentalnim programom „Kak je teško našu ljubav tajiti”, ljetnu jadransku turneju nastavio je LADO Electro koncertima na splitskom Peristilu, tvrdavi Barone u Šibeniku i Supetu na Braču

piše
NIKOLA OBAD

snimili
NIKOLA OBAD,
IGOR JAKŠIĆ,
ŠIBENSKI PORTAL

Za tradicionalnu ljetnu turneju Ansambel LADO pripremio je dva različita programa, prilagodena epidemiološkoj situaciji. Nakon vokalno-instrumentalnih koncerata održanih u Osijeku, Slavonskom Brodu i Iloku, ljetna je turneja nastavljena programom predviđenim za nastupe u Dalmaciji. U slavonskim gradovima solisti i Orkestar Ansambla LADO izvodili su vokalno-instrumentalni program „Kak je teško našu ljubav tajiti”, a na obalnom

dijelu svojim je programom nastupio LADO Electro.

Jadranski dio turneje započeo je u Splitu u kojem je 15. srpnja, u sklopu Splitskog ljeta, održan koncert na Peristilu. Organizatori su osigurali pridržavanje svih epidemioloških mjera, a znatiželjni turski i prolaznici gledali su umjetnike i tijekom tonske probe, nagrađujući ih pljeskom.

„Koncert LADO Electro na Splitskom ljetu bio je jedinstven dogadjaj u dugoj i bogatoj glazbenoj i

glazbeno-scenskoj povijesti Peristila. Projekt Borisa Harfmana i Hrvoja Crnića na autentičan je način sjedinio električne zvukove i live izvedbu našeg najboljeg folklorнog ansambla. Jedinstvenom izvedbom predstavili su glazbenu baštinu raznih krajeva Hrvatske. Oduševljenje i zanos kojim je publika pratila taj atraktivni glazbeno-scenski dogadjaj nisu bili umanjeni ni činjenicom da je, zbog epidemioloških ograničenja, bilo znatno manje posjetitelja nego što bi ih bilo u normalnim okolnostima”, rekao je Davor Vuković, voditelj Odjela za odnose s javnošću Hrvatskog narodnog kazališta u Splitu, organizatora Splitskog ljeta.

Za izvrstan zvuk pobrinuo se Ladov ton majstor Matija Auker

Sutradan su umjetnici Lada prvi put nastupili na prekrasno obnovljenoj tvrdavi Barone u Šibeniku, izgrađenoj 1646. godine. I publika i izvođači uživali su tijekom koncerta u pogledu na Šibenik i otoka šibenskog arhipelaga. To posebno ozračje i ugoda sjedjenja spomeničke baštine i Ladova nastupa svim će posjetiteljima ostati u trajnoj uspomeni.

Kratka jadranska turneja završena je 17. srpnja koncertom u Supetu na Braču. Osim publike i mnogih prolaznika privučenih nastupom Lada, koncert su pratili i turisti koji su trajektom pristigli u supetarsku luku. ■

Suvremena glazba u zadivljujućim spomeničkim ambijentima

RASPORED NASTUPA

- 15. srpnja Peristil, Split
- 16. srpnja Tvrđava Barone, Šibenik
- 17. srpnja Vlačica, Supetar

Kako ostati u formi

Nakon gotovo tromjesečnog *lockdowna* plesači pjevači vraćali su se u formu kondicijskim pripremama na otvorenim prostorima u Parku Maksimir i na Laništu

pišu
LORENA MALEC
MLINARIĆ I
GORDAN MLINARIĆ

snimila
PETRA
SLOBODNJAK

Za povratak u
top-formu nakon
lockdowna brinuli su
se kondicijski treneri
Lorena Malec Mlinarić
i Gordan Mlinarić

Bolest COVID-19, stroge i nužne epidemiološke mјere, propisana tjelesna udaljenost među ljudima – većini ljudi sasvim neprirodna – i potpuni *lockdown* stresne su situacije za svakoga, a osobito za profesionalne plesače, sportaše i sve kojima je temeljni dio posla tjelesna aktivnost. Zabranjeno ili ograničeno kretanje kojim se svakidašnje tjelesne aktivnosti svode na najnužnije, a važan su dio njihova posla, uzrokuje nemjerljive psihološke i fizičke posljedice.

Kako ih što uspješnije svladati? Ansambl LADO morao je osmislići i organizirati vlastiti model kondicijskih priprema koje će im pomoći da ostanu u formi tijekom uvjetovane stanke od javnih nastupa. Odlučeno je da to budu tjelesne pripreme na otvorenome.

Primarni cilj kondicijskih priprema na otvorenome bio je ponovo aktiviranje što više mišićnih skupina, kako bi se u što kraćem vremenu utjecalo na potkožno masno tkivo koje se povećalo i

funkcionalne sposobnosti koje su se smanjile tijekom prvog *lockdowna*.

S obzirom na to da smo aktivnosti obavljali na otvorenome, sekundarni je cilj bio dodatno potaknuti aktiviranje manje rabljenih mišića spektrom različitih kondicijskih vježba, u tom trenutku nespecifičnih za ples. To će plesačima biti potrebno u sljedećem razdoblju. S druge pak strane bilo je važno vratiti samopouzdanje i kod plesača sačuvati i poticati radne navike.

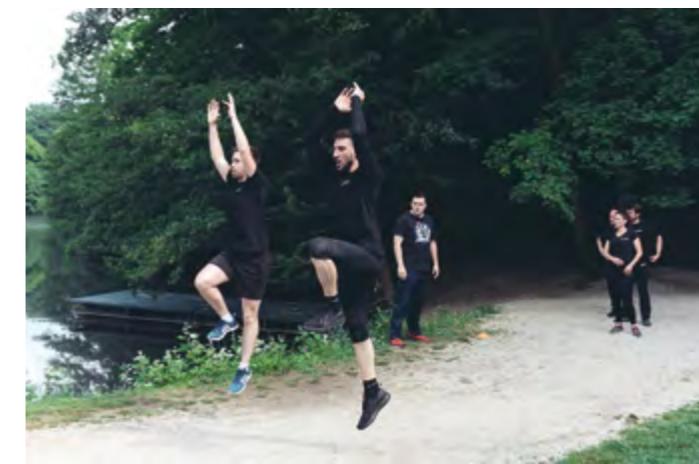
Program kondicijskih priprema osmišljen je za razdoblje od 6 tjedana i prilagođen vanjskim prostorima, u Parku Maksimir i na Laništu. Kombiniranjem kružnih treninga snage koja je obuhvaćala cijelo tijelo, vježbama za agilnost, brzinu i eksplozivnost nogu i skandinavsko hodanje s kombiniranim trčanjem kao temeljem aerobnog treninga pomaknute su granice od inicijalnog testiranja do finalnog rezultata. Nakon samo 6 tjedana kod svih je vježbača bio vidljiv napredak.

Zbog epidemioloških mјera trenirali smo u 4 skupine po 10 plesača. Mnoštvo umjetnika prvi se put susrelo s takvim oblikom kondicijskih priprema koje su im u završnici svima dale temelje za daljnje usavršavanje specifičnih plesnih potreba.

Na kraju vremenski jako kratkog ciklusa postignut je glavni cilj. Počela je tjelesna preobrazba svih vježbača i sa zadovoljstvom smo trenersku palicu predali stručnoj osobi koja će na specifičan način nastaviti njihov daljnji plesni razvoj.

Nama trenerima bilo je veliko zadovoljstvo, izazov i užitak raditi s plesačima Ansambla LADO kojima zahvaljujemo na povjerenju, u nadi da smo pripomogli održavanju njihove tjelesne kondicije, važnog dijela njihova zahtjevna posla. ■

U skladu s preporukama epidemiologa prvi kondicijski treninzi održavani su na otvorenom

Plesači u top-formi

Tjelesne pripreme plesača Ansambla LADO provode se prema posebnom programu i pod stručnim nadzorom, prilagođenom smanjenom broju scenskih nastupa

piše
TAMARA DESPOT

snimile
PETRA
SLOBODNJAK I
LIVIJA ZGURIĆ

Kondicijske pripreme plesača Ansambla LADO počela sam voditi u kolovozu, nakon njihova povratka s ljetnog godišnjeg odmora. Prije toga sam u srpnju sa svojim suradnicima napravila inicijalnu dijagnostiku tjelesna stanja umjetnika – kako bismo provjerili sastav tijela, motoričko-funcionalni status, posturalno-funcionalni deficit i postojeće ozljede.

Analizom zatećena stanja napravili smo program rada usredotočen na ispravke funkcionalnih nedostataka, promjenu sastava tijela i očuvanje zdravlja. Kako bi se ti ciljevi postigli, program se provodi svakog dana i sukladno mikrociklusnoj periodizaciji prepoznaje plesni dan kad se različitim plesnim

tehnikama radi na specifičnoj izdržljivosti. Slijedi dan razvoja jakosti i snage i preventivno korektivni dan.

Nakon završetka polusezone postignuti su pozitivni pomaci u sastavu tijela i ispravcima posturalno-funcionalnih nedostataka, a time se smanjila i količina specifičnih plesnih ozljeda.

U prvom dijelu 2021. godine usredotočit ćemo se na održavanje postignute razine osviještenosti u svim navedenim segmentima te na razvoj specifično – situacijske vrste izdržljivosti, odnosno simulacije koncerata. To je posebno važno s obzirom na smanjenje scenskih nastupa uzrokovano epidemijom korone. ■

Tamara Despot bila je zadužena za kondicijske pripreme profesionalnih plesača (gore lijevo, gore)

Tamara Despot i umjetnički voditelj Krunoslav Šokac (dolje)

Uz LADO su nastupili Nina Kraljić i Marko Tolja

„Iz Lada s ljubavlju”

Ansambel LADO održao je u HNK humanitarni koncert kojim je pružena financijska pomoći i moralna potpora Autonomnoj ženskoj kući Zagreb koja obilježava 30. obljetnicu postojanja

piše
IVA PERIĆ

snimila
PETRA
SLOBODNJAK

Jedini plesni koncert Ansambla LADO održan u doba pandemije koronavirusa bio je humanitarni nastup u zagrebačkom HNK za Autonomnu žensku kuću Zagreb kojim se željela obilježiti 30. obljetnica osnivanja prvog skloništa za žene koje su preživjele partnersko nasilje i njihovu djecu. Ladu su se pridružili i glazbenici Nina Kraljić i Marko Tolja. Nina Kraljić, u duetu s Ladovim solistom Pavom Begovcem, izvela je „Snočka sem ti draga“ uz pratnju Ladova orkestra koji ju je pratilo i tijekom izvedbe „Zajdi, zajdi jasno sonce“ koju je za ovu prigodu aranžirao Ladov glazbenik Mladen Kosovec. „Nastup s Ladom za mene je užitak i veliki privilegij. Osjećam ljubav prema etno glazbi

i godinama pratim i cijenim LADO, a nastupiti s Ansambalom na pozornici zagrebačkog HNK za mene je ostvarenje sna koje ču – nadam se – imati priliku ponoviti. Čak sam od uzbudjenja osjećala tremu što mi se inače rijetko događa“, rekla je Nina Kraljić.

Marko Tolja pridružio se Vokalistima Lada s kojima je izveo poznatu klapsku pjesmu „Omili mi u selu divojka“ u obradi Jakova Gotovca te svoju pjesmu „Tišina“.

Epidemija koronavirusa i razoran potres u Zagrebu dodatno su povećali potrebu za zaštitom žena i njihove djece. Potres je prouzročio veliku štetu na zgradama u kojima su i prostorije Savjetovališta AŽK-a.

Koncert je vodila Iva Šulentić, a ravnateljici Lada na donaciji je zahvalila Neva Tölle, predsjednica Autonomne ženske kuće Zagreb

LADO tada nije znao da su prostorije Savjetovališta pretrpjeli veliku štetu od potresa te da AŽKZ i inače ima problema s financiranjem redovita rada. Poznata televizijska voditeljica Iva Šulentić prihvatala je posao volonterskog vodeća humanitarnog koncerta, a LADO se založio za pokroviteljstvo važnih institucija u zemlji i odobravje ZAMP-a.

Na Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama, 22. rujna, LADO je za Autonomnu žensku kuću Zagreb održao plesni koncert kojim je publika bila istinski oduševljena. Zbog epidemioloških mjera broj gledatelja u HNK bio je ograničen, zbog čega je prvi put bio organiziran i prijenos uživo putem Ladove Facebook stranice. Zbog smanjena broja gledatelja, prihod od koncerta bio je mnogo manji nego što bi bio u drukčijim okolnostima. Od prodanih je ulaznica prikupljeno više od 10 000 kn, a donacijama građana i pravnih osoba gotovo 6000 kn.

Suradnjom AŽKZ-a s Ansamblom LADO započele su različite aktivnosti obilježavanja 30. obljetnice rada prvog skloništa za žene u Hrvatskoj. Završno obilježavanje organizirano je 14. prosinca 2020., na dan njegova osnivanja, okruglim stolom i predstavljanjem rezultata istraživanja Autonomne ženske kuće Zagreb o partnerskom nasilju nad ženama tijekom pandemije. ■

Marko Tolja izveo je „Tišinu“ (dolje), a Nina Kraljić pjesmu „Zajdi“ uz Ladov Orkestar (desno)

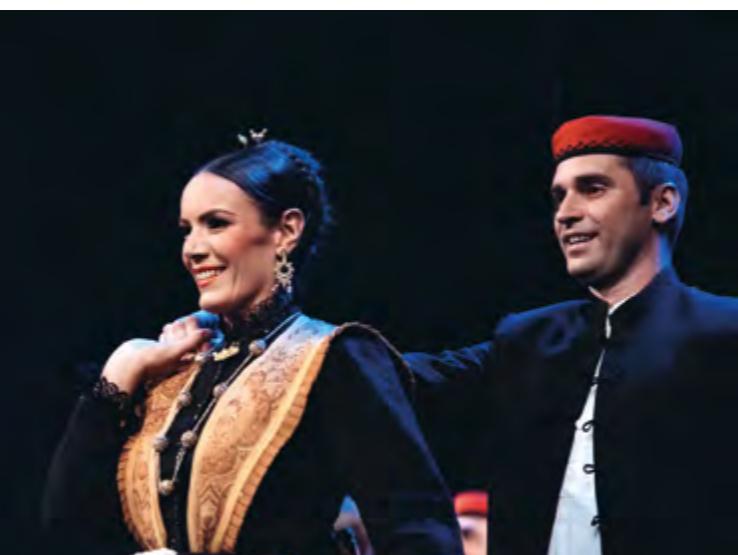

„Bile smo oduševljene kad nam je potkraj kolovoza Ansambl LADO predložio održavanje humanitarnog koncerta u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu, u povodu obilježavanja Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama 22. rujna i 30. obljetnice rada Autonomne ženske kuće Zagreb“, rekla je Neva Tölle, predsjednica Autonomne ženske kuće Zagreb.

Koncert u HNK pratilo je malo publike, a prijenos je organiziran na službenoj Facebook stranici (lijevo)

Ministrica kulture i medija, Nina Obuljen Koržinek na koncertu u HNK (dolje)

Jedini plesni koncert Ansambla LADO u doba epidemije

Koncert „Iz Lada s ljubavlju“ održan je pod pokroviteljstvom Predsjednika RH Zorana Milanovića, pokroviteljstvom Ministarstva kulture i medija, Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, Grada Zagreba te Zagrebačke županije

Tradicija s vedrim pogledom u budućnost

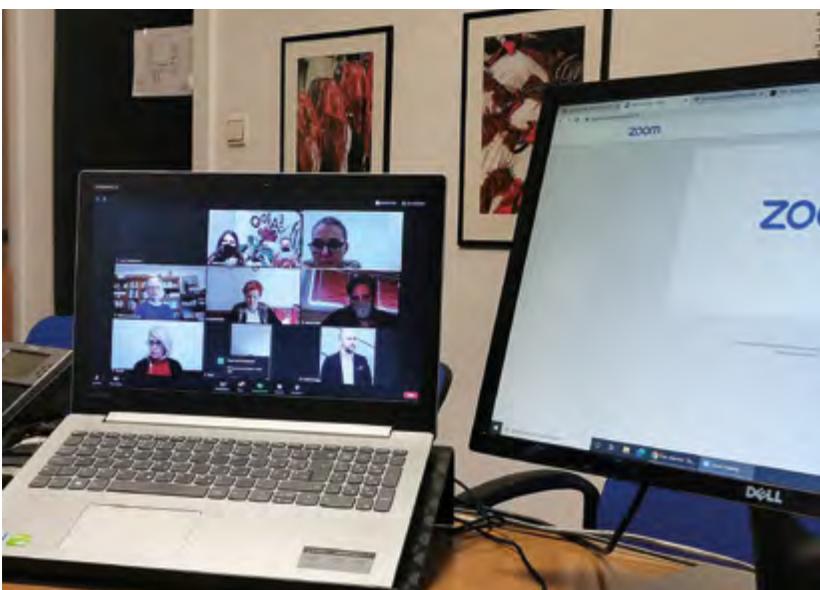
Iako u bitno drukčijem izdanju od prijašnjih, ovogodišnji Etno samit TradicijaNova održan u Užicu još je jednom upozorio na potrebu organizirane suradnje ansambala KOLO, LADO i TANEC, radi očuvanja i nadogradnje tradicijske kulture

pišu
IVA NIEMČIĆ,
IVONA OPETČESKA
TATARČEVSKA

snimio
NIKOLA PETRIĆ

Užicu se od 27. listopada do 2. studenoga dogodilo nešto naizgled nemoguće: održao se Etno samit TradicijaNova. Za organizaciju događaja kompleksne strukture i multimedijskog sadržaja, uz istodobno održavanje umjetničke razine i zadovoljavanje akademskih potreba i očekivanja, zaslужan je tim Državnog ansambla pjesama i plesova Srbije KOLO i direktor ansambla Vladimir Dekić. Izvrsna tehnička realizacija i pridržavanje epidemiološkog protokola pridonijeli su uspješnosti tog događanja.

Želja da se, unatoč nepovoljnim okolnostima, okupimo na Zlatiboru i raspravljamo o „Održivosti plesne i vokalne tradicije profesionalnih ansambala“

bila je nastojanje da se i u krizno doba ne odustane od razmjene kulturnih iskustava vodećih predstavnika tradicijske kulture.

Virtualna konferencija

Upornost nekolicine ljudi punih samopouzdanja da uživo predstave svoje ideje, kao i predanost većine sudionika konferencije u virtualnom prostoru, rezultirala je bogatom, dinamičnom i medijski raznolikom konferencijom (emitiranom na tri različita medija: društvene mreže, TV i YouTube kanal). Sve je to zahtijevalo tehničku pripremljenost na visokoj razini kako bi se razmjena znanja i umjetnička praksa nesmetano održavale.

Različita kulturološka pozadina gostujućih predavača i slušatelja u konferencijskom dijelu TradicijeNove pokazala je da su različitost u akademskom obrazovanju, profesionalno iskustvo ili neiskustvo, kao i kulturno-diplomatska pozadina svakoga od nas samo polazišta prema profesionalnom i etički opravданom pristupu poslu koji nas ujedinjuje. Raznolik sastav predavača, od menadžera, znanstvenika, profesora, novinara, praktičara, čak i studenata, jednoglasno je zaključio da tradiciju treba pustiti da živi i prilagođava se, da su njezine mijene nužne i da njezina održivost ovisi upravo o tim kvalitetnim promjenama. Zaključeno je kako je iznimno važno da dinamika tih promjena bude zabilježena/uočena, umjetnički opravdana, dokumentirana i znanstveno vrednovana.

Umjetničke i menadžerske potrebe profesionalnih ansambala, raznoliki pristupi očuvanju tradicije, istodobno i umjetničke nadogradnje, u sva tri ansambla – KOLO, TANEC i LADO – na Etno samitu

Etno samit održao se u Užicu odakle su konferencijski dio vodili direktor Ansambla KOLO i organizator samita Vlada Dekić te članica programskog odbora Ivona Opetčeska Tatarčevska

nametnuli su zaključak da je cilj ostvariv samo organiziranom suradnjom ansambala, akademskim dijalogom, kritičkim razmišljanjem te spremnošću i prilagodbom na promjene.

Nužnost kreativnih promjena

No, je li održivost tradicije moguća bez kreativnih promjena koje će sadržavati i umjetničku valorizaciju? Na to su nam pitanje odgovorili Joško Čaleta i njegova suradnica Franka Kesić koji su jedinstvenim, dinamičnim, kronološki uredenim i ilustrativno bogatim predstavljanjem pokazali kako nadograđeno znanje prenosi s jedne generacije na drugu – s pomoću primjera preobrazbe hrvatske vokalne tradicije uvrštene na repertoar Ansambla LADO iz Zagreba. Bavili smo se i aktualnom temom pandemije i kako je ona utjecala na rad profesionalnih ansambala u Makedoniji, Hrvatskoj i Srbiji. Bila je riječ o tijelu koje fizički pamti plesove i tijelu koje pamti aktivan i pasivan odnos prema njemu, kao posljedice propisanih epidemioloških mjera Nacionalnog stožera civilne zaštite. Govorilo se o programskim i praktičnim problemima u organizaciji rada Ansambla LADO u doba epidemije, o društvenoj odgovornosti institucija i izazovima s kojima se suočava makedonski državni ansambl za narodne pjesme i igre TANEC.

Posljednjeg dana razgovarali smo o važnosti arhivskih filmova u koje nas je upućivala profesorka Elsie Ivancich Dunin. Nakon projekcije njezina autobiografskog filma „Sao Roma“ preplatio nas je emocionalni zanos. Autoričin pristup u opisivanju krhkosti tradicije, na primjeru polustoljetnog istraživanja procesa nestanka plesne tradicije romske zajednice u Skopju, učvrstio nas je u uvjerenju da je uvijek pravo doba za posvetiti se istraživanju, skupljanju znanja i dokumentiranju tradicijskih

vrijednosti. Tako pridonosimo održivosti tradicijske glazbe i plesa.

Dragocjena iskustva

Bogatiji smo za 6 koncertnih iskustava (*in live* grupe Rođenice, Vrelo, Trio Gavrovski i vokalni ansambl KOLO te virtualni performansi ansambla Harmonija Disonanca iz Zagreba i Ansambla narodnih pjesama i plesova LADO s projektom LADO Electro) na nekoliko atraktivnih lokacija. Uživali smo u kreativnom performansu jedne tradicionalne epske pjesme u izvedbi plesnog ansambla KOLO i u dokumentarnom filmu „70“ o sedam desetljeća postojanja Ansambla LADO. Cjelovitim iskustvom ovogodišnjeg Etno samita zadovoljili smo znanstveno-stručne potrebe za razmjenom ideja i mišljenja te potaknuli kreativnu i stručnu „bitku“ za napredak naše profesije. Na posljednjoj sesiji predstavljena je ideja za osnivanjem unije profesionalnih ansambala na Balkanu o čemu je govorio direktor Ansambla KOLO Vladimir Dekić.

Možda nismo stigli dovoljno znanstveno razmišljati o ekonomskim aspektima i posljedicama za održivost ansambala na tržištu umjetničkog rada, nismo stigli privesti kraju proces osnivanja unije profesionalnih ansambala, ali neka nam svima to bude poticaj i nadahnuće za sljedeće izdanie TradicijeNove. ■

LADO Electro prikazao je koncert ispred Narodnog pozorišta u Užicu (gore)

Ileana Jurić Bakotić i Livija Zgurić održale su video predavanja o djelovanju Lada tijekom pandemije (lijevo)

Cviće narodnih nošnji

Miljenka Lendel i Jasna Dročić izradile su, na temelju originalnih predložaka, narodne nošnje s otoka Cresa, za koreografiju „Cviće moje, ja bi tebe brala” čime su obogatile fundus Ansambla LADO, a trenutačno rade na izradi tradicijskog ruha iz Poljica i otoka Mljet-a.

piše
JASNA DROČIĆ

„snimile
PETRA
SLOBODNJAK,
JASNA DROČIĆ,
MILJENA LENDEL

Vještice ruke voditeljice fundusa i radionice narodnih nošnji Jasne Dročić i garderobijerke Miljenke Lendel izradile su u 2020. godini vrijedne primjerke svečanog ruha s otoka Cresa

Cviće moje, ja bi tebe brala“ predivna je i atraktivna koreografija s otoka Cresa koju smo nedavno mogli vidjeti na repertoaru Ansambla LADO. Za scenski prikaz creskih plesova trebalo je izraditi pet ženskih i šest muških kompleta.

Uz pomoć Borisa Harfmana, autora koreografije i solista Ansambla LADO, stupili smo u vezu sa živućim nositeljima tradicije tog otoka, pokušavajući proniknuti u njihov duh, senzibilitet, mentalitet i poimanje lijepoga u predmetima tekstilnog rukotvorstva. Velikodušno su nam ustupili originalne uzorke i različite varijante nošnji, nakita i obuće. Ostvarenje

projekta započelo je nabavom odgovarajućih tkanina – što sličnijih postojećim uzorcima, a cijeli proces izrade događao se tijekom lockdowna, kad smo se i Miljenka i ja potpuno posvetile tom poslu.

Nakit, čarape, tkane pojaseve i cipele izradili su majstori specijalizirani za njihovu izradu, a ostali odjevni predmeti djelo su Ladove radionice.

Kod izrade komičota – plave nafaldane suknje, ukrašene s 240 bufeta – ukrasa (*kićanki*), vodilo se računa o vrsti i boji tkanine, o boji konca te razmaku i dužini *bufeta*.

Muške i ženske košulje skrojene su i sašivene prema izvornim predlošcima te ukrašene vezom.

Ženski prsluci – *krožati* također su ukrašeni višebojnim vezom, kratkim resama i pozamanterijskim vrpcama. Crvene muške kape ukrašene bogatim vezom izvedenim crnom mare-svilom i crnim resama ponosno će nositi naši plesači.

Posebno se pazilo na odabir tkanina za ženske pregače, boje svilenih ukrasnih vrpca, boje i vrste veza i njihovu međusobnu uskladenost.

Na kraju cijelog proizvodnog procesa jako smo zadovoljne napravljenim, a ove smo godine započeli i projekt izrade ženske poljičke nošnje i ženske nošnje s otoka Mljet-a koje bi trebale biti završene u 2021. godini. ■

Za izradu ovako reprezentativnog ruha, potrebno je veliko znanje i umijeće

Novo ruho za „Stare splitske plesove”

Pod stručnim vodstvom Josipa Forjana, ravnatelja Posudionice i radionice narodnih nošnji, za zbirku Ansambla LADO obnovljena je dragocjena baština splitske starovaroške odjeće

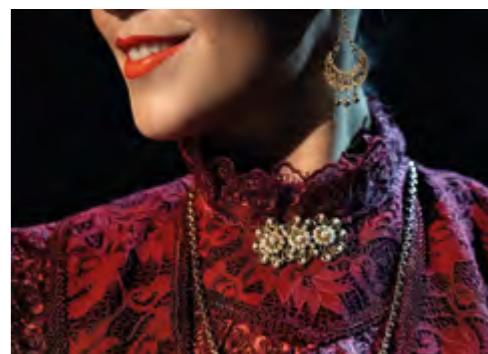
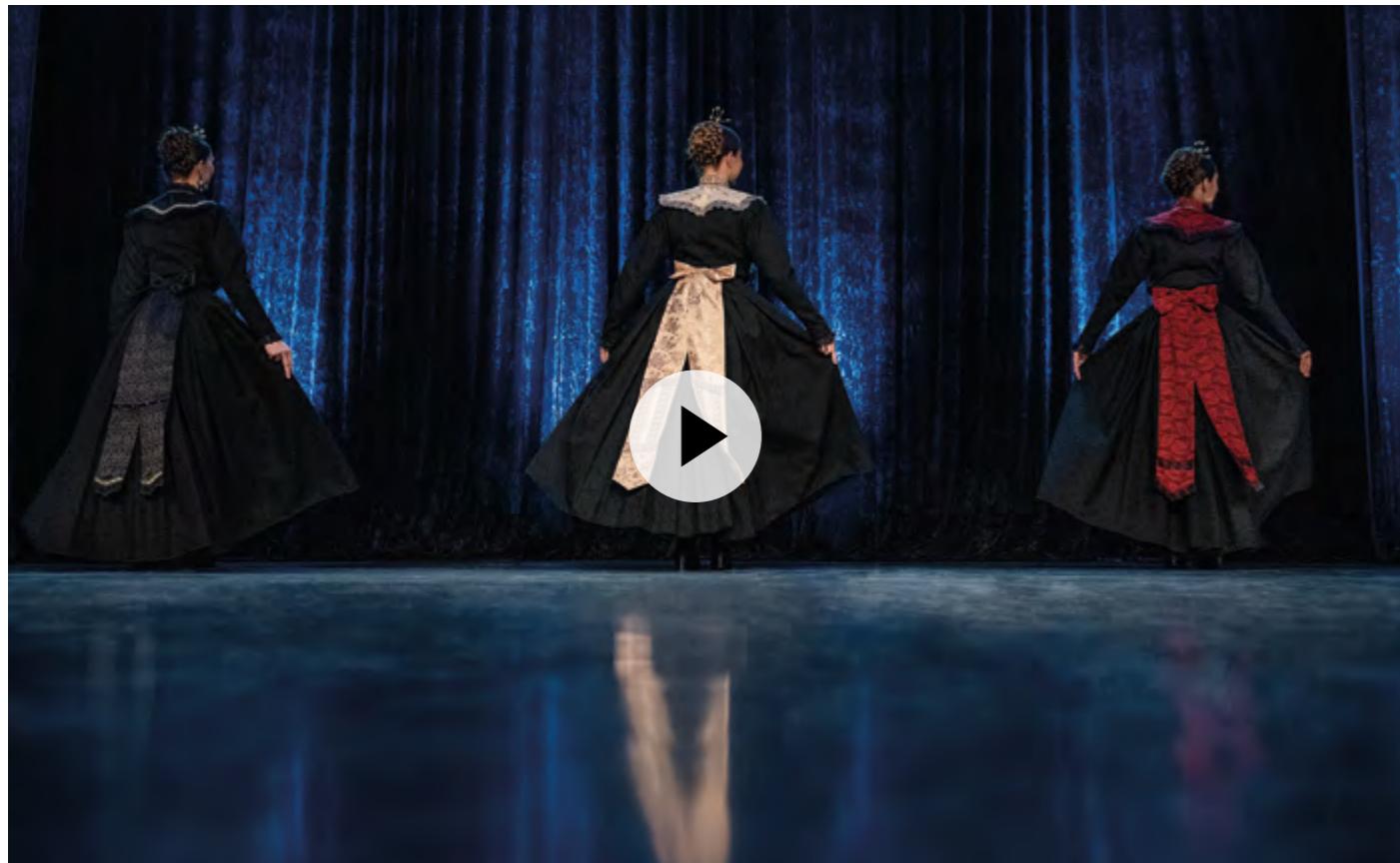
piše
DORA PALAJSA

snimila
PETRA SLOBODNJAK

Posudionica i radionica narodnih nošnji tijekom studenoga 2020. obnovila je dijelove splitskih varoških nošnji za zbirku Ansambla narodnih plesova i pjesama Hrvatske LADO. Obnovljeno je šest kompleta dijelova splitskih nošnji, od kojih se pet sastojalo od pregače (*traverse*), vezanke (*fjoka*), plastrona (*peturina*) i rupca (*berte*). Dijelovi kompleta izrađeni su kombinacijom svile, satena i broširana damasta te

ukrašeni aplikacijama pozamanterijskih vrpca, čipke i staklenih zrnaca. Izrađeni su u zlatnim, zelenim, crnim i crvenim nijansama. Pojedini dijelovi narodne nošnje odijevani su u svečanim prigodama.

U jednom je kompletu, osim *traverse*, *fjoka* i *peturina*, bio i rubac *zlatni šudar* koji se nosi oko vrata, a ukrašen je karakterističnim motivom, izvezenim tehnikom strojnog zlatoveza te aplikacijama flitera.

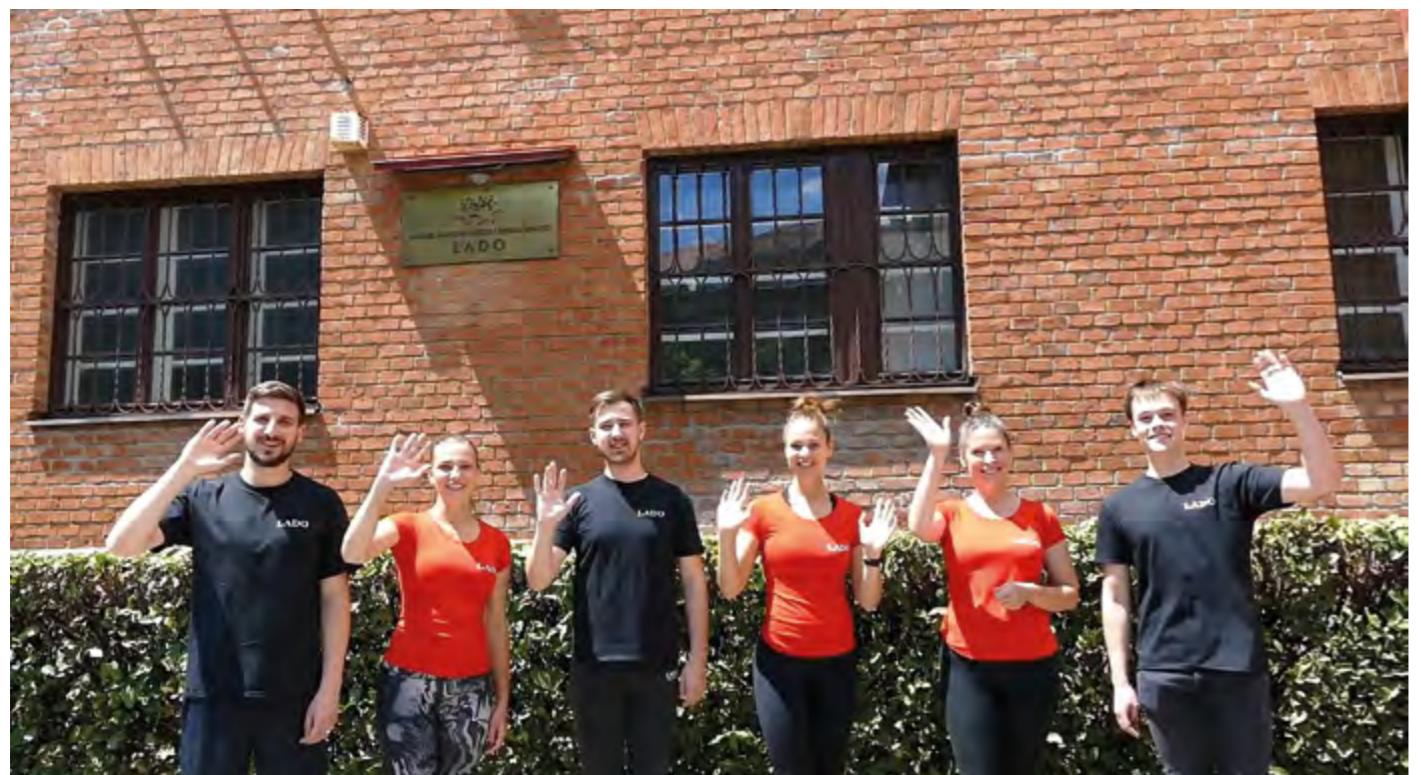

Pegače *traverse* krojene su u dva dijela te izrađene od damasta, a ukrašene aplikacijama čipke, pozamanterijskih vrpca, staklenih zrnaca i flitera. Pri ukrašavanju se zadržao elegantan i jednostavan izgled pregače, raznovrsno ukrašen kako bi se izbjegla jednoobraznost. Vezanke su izradene od istog materijala kao i pregače – mašne s dugim krajevima sežu gotovo do završetka sukne. Plastroni *peturini* napravljeni su od broširana damasta, ukrašeni aplikacijama pozamanterijskih vrpca, a sastoje se od trapezastog prsnog dijela na koji se prišiva ovratnik s ošvicom. Marama *berta* napravljena je od damasta, ukrašena apliciranim pozamanterijskim vrpcam

i blago nabranom kupovnom čipkom. Rubac *zlatni šudar* napravljen je od istog materijala, ukrašen karakterističnim motivom strojnog zlatoveza te aplikacijama flitera.

Dijelovi splitskih varoških nošnji obnovljeni su prema izvornim uzorcima iz zbirke Etnografskog muzeja Split, replikama iz zbirke Posudionice i radionice narodnih nošnji te priručniku Ilde Vidović Begonja „Narodna nošnja Splita”, pod stručnim vodstvom Josipa Forjana, ravnatelja Posudionice i radionice narodnih nošnji. Odabir tkanina i način ukrašavanja napravljeni su na temelju savjetovanja s Krunoslavom Šokcem, umjetničkim voditeljem Ansambla LADO. ■

Dijelovi obnovljenih kompleta izrađeni u zlatnim, zelenim, crnim i crvenim nijansama kombinacijom svile, satena i broširana damasta

Nekadašnji učenici Škole za klasični balet danas su umjetnici Ansambla LADO

LADO udomio Školu za klasični balet

Krunoslav Šokac, novi umjetnički ravnatelj Lada i Marko Đurakić, novi ravnatelj Škole za klasični balet, najzaslužniji su za obnovu suradnje kojom se omogućuje nastavak obrazovanja polaznika Odjela za narodne plesove

Nakon mnogo godina ponovno je uspostavljena i osnažena suradnja Ansambla LADO i Škole za klasični balet u Zagrebu. Za to su najzaslužniji Krunoslav Šokac, novi umjetnički ravnatelj Lada, i Marko Đurakić, novi ravnatelj Škole za klasični balet. Suradnja tih dviju ustanova prijeko je potrebna i posve razumljiva jer je LADO jedini profesionalni folklorni ansambl, a Škola za klasični balet jedina srednjoškolska obrazovna ustanova u kojoj se na Odjelu za narodne plesove provodi nastavni plan i program usko povezan s repertoarom Ansambla. Tako se obrazuju i pripremaju budući plesači-pjevači narodnih plesova.

Budući da je Škola za klasični balet u Zagrebu u potresu 22. ožujka 2020. teško oštećena, nastava u njoj više nije moguća. U školskoj godini 2020./2021. učenici će dio nastave ponovno pratiti i prakticirati u prostorijama Ansambla LADO što će omogućiti kvalitetniji obrazovni proces plesača narodnih plesova.

Škola je iznimno zahvalna vodstvu Ansambla LADO i umjetničkom ravnatelju na potpori te kolegijalnoj i profesionalnoj susretljivosti kojom se omogućuje nastavak obrazovnog procesa, ali i na darovanim narodnim nošnjama iz Ladova Fundusa i radionice narodnih nošnji. ■

Škola za klasični balet
ZAGREB, ILIRSKI TRG 8

piše
MARKO ĐURAKIĆ

snimio
MATIJA AUKER

Koncert tradicije i suvremenosti

Nastupom na zagrebačkom Zrinjevcu, u organizaciji Turističke zajednice grada Zagreba, LADO Electro obilježio je Svjetski dan turizma

piše **LIVIJA ZGURIĆ** snimila **PETRA SLOBODNJAK**

Pod pokroviteljstvom Svjetske turističke organizacije (UNWTO) svake se godine 27. rujna obilježava Svjetski dan turizma. Datum obilježavanja odabran je prema danu kad je 1970. godine prihvaćen Statut UNWTO-a što je značilo prekretnicu u povijesti svjetskog turizma.

Obilježavanje Svjetskog dana turizma 2020. godine dogodilo se u najtežem trenutku za to iznimno važno područje gospodarstva u cijelome svijetu, a u nas posebno važnoj, vodećoj gospodarskoj grani. Svjetska turistička organizacija željela je istaknuti važnost razvoja turizma za oporavak cjeplokupnog svjetskog gospodarstva pogodenog pandemijom. Ovogodišnja je tema bila „Tourism and Rural Development”.

Turistička zajednica grada Zagreba simbolično je obilježila Svjetski dan turizma ističući važnost teme „Turizam i ruralni razvoj”. Za tu je prigodu, sjedinjujući tradiciju i suvremenu kulturu, organizirala koncert na kojem je na obljetnički dan trebao nastupiti LADO Electro. No zbog nepovoljnih vremenskih uvjeta koncert je održan dva dana poslije, 29. rujna, u Glazbenom paviljonu na Zrinjevcu.

Bio je besplatan za sve posjetitelje, a omogućen je i prijenos koncerta preko Facebook stranice 24 sata. ■

LADO Electro održao je na Zrinjevcu, u povodu Svjetskog dana turizma, posljednji koncert u Zagrebu 2020.

Uvijek sa svojom vjernom publikom

Unatoč nepovoljnim epidemiološkim okolnostima zbog čega su morali biti otkazani pomno pripremani svečani godišnji nastupi u HNK i Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog, Ansambl LADO, u suradnji s Tomislavom Mužekom, za svoju je vjernu publiku snimio božićni program emitiran preko Youtube kanala

piše
LIVIJA ZGURIĆ

snimila
**PETRA
SLOBODNJAK**

Tradicionalne godišnje koncerne u studenome LADO je – zbog epidemioloških razloga – planirao održati samo u Zagrebu. Iako se znalo da će epidemija uvjetovati smanjenje broja gledatelja, s Hrvatskom radiotelevizijom dogovoren je prijenos uživo kako bi se i s publikom pred malim ekranima mogao dostoјanstveno proslaviti 71. rodendan jedinog hrvatskog profesionalnog folklornog ansambla.

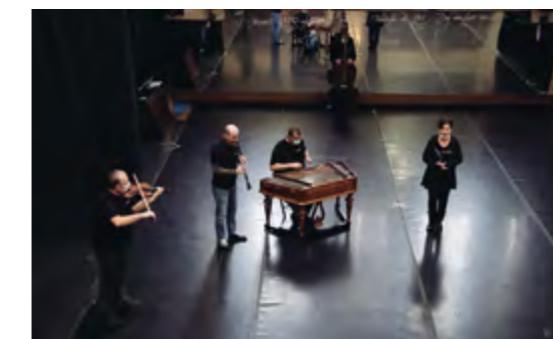
Drugi jači val koronavirusa, početkom studenoga, onemogućio je nastupe Ansambla LADO na pozornicama Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu i Koncertne dvorane Vatroslava Lisinskog. Iako su se Ladovi umjetnici za te koncerne koji označavaju vrhunac sezone pripremali s puno žara, entuzijazma

i predanosti, nadajući se da će biti poštedeni virusa, ove se godine od slavljeničkih koncerata ipak moralno odustati. Propuštena je prilika za rodendansku proslavu pred publikom. Želja za održavanjem koncerta ustupila je mjesto prijeko potrebnoj zaštiti zdravlja.

Punih sedamdeset godina repertoar Ansambla oblikovan je i temeljen na vrhunskim koreografskim i glazbenim djelima kojima se na zavidnoj estetskoj, umjetničkoj, izvedbenoj i profesionalnoj razini interpretira plesna, glazbena i odjevna baština hrvatskih sela i krajeva. Publika je trebala vidjeti samo neke od najpoznatijih i najizvođenijih koreografija iz bogatog Ladova repertoara, ali i osebujne medimurske popevke, starinsko ojkanje i bećarac, jedinstveni glazbeni izričaj Slavonije, Baranje i Srijema.

„Nikaj duže do Miholja” (gore lijevo) i „Zvuci iz Karašice” (gore desno)
Uvježbavanje programa godišnjih koncerata (lijevo, lijevo dolje)

ZAHVALE

Posebno zahvaljujemo Ministarstvu kulture i medija RH i Etnografskom muzeju Zagreb na ustupljenoj gradi iz njihovih fototeka. Neke od upotrijebljenih fotografija dio su virtualne izložbe Ministarstva kulture i medija RH u službi vizualizacije baštine – *hommage* fotografima Nini Vranicu, Vinku Malinaricu, Rudolfu Bartolovicu, Živku Baćiću i Miljenku Mojašu. Fotografije su služile za izradu pozadinskih ilustracija koje je izradio Ivan Lušić, a mogu se vidjeti u objavljenim video brojevima.

pandemije koja nam je iz temelja promijenila uobičajenu svakidašnjicu, životne i radne navike, diktirajući nova pravila i obrasce ponašanja. Na nama je da ih pratimo i prilagodimo im se. Nasreću, živimo u doba kad, zahvaljujući digitalnim kanalima i društvenim mrežama, možemo biti u prisnom dodiru s našom publikom i pokazati joj da i dalje radimo i neprekidno mislimo na ponovne susrete uživo. Proširujemo i obogaćujemo repertoar Ansambla LADO i s optimizmom gledamo u budućnost.” ■

Turizam utemeljen na hrvatskoj baštini

Ansambli LADO uključen je u neformalno cjeloživotno obrazovanje u organizaciji Edward Bernays University Collegea kojim se mladi naraštaji osposobljavaju za nastavak zaštite, očuvanja i razvoja tradicijske kulture

piše
ROMANA LEKIĆ

snimio
ŽELJKO SAJKO

Polaznici edukacije s predstvincima Lada

Pandemija je promijenila život na mnogim područjima, a osobito se bolno odrazila na kulturu i turizam. Prilagodba novonastaloj situaciji temelji se na primjeni novih modela tumačenja baštine i tradicijske kulture u procesu brendiranja turističkih lokaliteta i destinacija. Djelatnici u turizmu trebali bi se pripremiti za uporabu različitih tradicijskih elemenata radi izbora pravilnog tumačenja atrakcija i destinacija. Potrebna su im nova, drugačija znanja i modeli interpretacije, uskladeni s novim gospodarskim trendovima i *storytellingom*.

Prvo neformalno cjeloživotno obrazovanje za interpretatore hrvatske tradicijske kulture organizirala je Turistička zajednica Sisačko-moslavačke

županije. U izvedbi i programskom rješenju Edward Bernays University Collegea nastavni je program trajao od studenog 2019. do lipnja 2020. godine. Polaznici programa edukacije bili su turistički djelatnici Sisačko-moslavačke županije, a predavački tim bio je sastavljen od stručnjaka i znanstvenika s Instituta za etnologiju i folkloristiku, Etnografskog muzeja Zagreb, Ansambla narodnih plesova i pjesama Hrvatske LADO te Edward Bernays University Collegea.

Posjet Ansamblu LADO

Završnica edukacije bila je posjet Ladi. Druženje s umjetnicima i boravak u prostoru u kojem plešu i pjevaju bio je za polaznike posebno emotivno

iskustvo. U svoju su se županiju vratili obogaćeni novim iskustvima, ali i spoznajama da u predstavljanje kulturne baštine treba uključivati pjevanje, plesanje i izvođenje obrednih ceremonija prema obrascima određene kulture.

Djelatnici Lada izravno uključeni u nastavni program, svatko na svoj način, svojim su umjetničkim i pedagoškim iskustvom pridonijeli sadržajnosti programa.

U temeljni modul bio je uključen bivši ravnatelj Lada dr. sc. Krešimir Dabo koji je polaznike upoznao s važnošću zaštite tradicijske baštine i njezinim pravilnim tumačenjem radi jačanja nacionalnog identiteta i izvornosti. Istaknuo je važnost hrvatske nematerijalne baštine uvrštene na popis UNESCO-a, kao vrijedan element predstavljanja Hrvatske na međunarodnom kulturnom i turističkom tržištu.

U edukaciji je sudjelovao i dugogodišnji umjetnički ravnatelj Ansambla LADO Ivan Ivančan. Upoznao je polaznike s plesnim običajima i karakteristikama različitih plesova u Hrvatskoj. Istaknuo je važnost pravilnog izbora lokaliteta za ples i mogućnosti preobrazbe plesa scenskom obradom. Upozorio je i na mogućnosti prenošenja doživljaja na scenu i motiviranja izvođača da svoju energiju daruju publici.

S raznolikošću tradicijske glazbe i glazbala i njihovom povezanošću s glazbenom kulturom

određenog vremena i prostora polaznike su upoznali Ladov voditelj Orkestra Alan Kanski i glazbenik solist i graditelj drvenih puhačkih tradicijskih glazbala Stjepan Večković. Polaznici su se upoznali s karakteristikama instrumenata, zvukom i načinom uporabe, spoznajući povezanost s običajima i pjesmama u kojima se rabe.

Važnost folklornih događanja

U završnom modulu sudjelovalo je i umjetnički voditelj Lada Krunoslav Šokac. Prvak, plesač, pjevač i vrsni pedagog s višegodišnjim profesionalnim iskustvom upoznao je polaznike s pojmom i važnošću folklornih događanja za održivost tradicijske kulture, navodeći primjere najpoznatijih manifestacija u Hrvatskoj i inozemstvu u kojima je osobno sudjelovao.

Završnim posjetom i povezivanjem sudionika s umjetnicima i voditeljima osmišljene su projektne ideje kojima je stvorena platforma za umrežavanje različitih podoblika ruralnog i kulturnog turizma i njihovih mogućih kombinacija u Sisačko-moslavačkoj županiji.

Polaznici – budući interpretatori baštine – postaju tako pokretači novih kreativnih oblika turizma i pridonose njegovoj afirmaciji, osnažujući identitet i autentičnost lokalnih zajednica, dosad često marginaliziranih. ■

Na edukacijama Edward Bernays University Collegea za turističke djelatnike Sisačko-moslavačke županije sudjelovali su bivši i sadašnji zaposlenici Lada (gore desno). Polaznici su obišli izložbeni prostor i Fundus i radionicu narodnih nošnji (ostale fotografije)

Vizualno obilježen blagdan sv. Jurja

Katarina Matković animirala je u jednominutnom spotu za Ansambl LADO jedan od najvažnijih hrvatskih narodnih običaja

piše
LIVIJA ZGURIĆ

ilustracije
KATARINA
MATKOVIĆ

Na blagdan svetog Jurja koji se obilježava 23. travnja, a u narodu se smatra prvim početkom proljeća i poljodjelskih radova, Ansambl LADO objavljuje video spot „Lepi Juro“. Ilustrirala ga je i animirala Katarina Matković.

Autorica je željela na slikovit način prikazati najvažnije sastavnice običaja koji se prakticiraju u povodu proslave tog blagdana.

„U hrvatskim jurjevskim običajima isprepleću se mnoge kršćanske i prekršćanske tradicije i vjerovanja. Jurjevo je proljetni, pastirski i ratarski blagdan. Običaj paljenja krijesova, kićenje stoke zelenilom i ophod jurjaša, durdara i zelenoga Jurja osobito su rašireni u središnjoj Hrvatskoj. Zelenilo simbolizira

proljeće, budenje prirode, novi život, a vatra ima zaštitnu moć. Uz blagdan Jurjevo vežu se mnogi običaji i vjerovanja, te se jurjevski običaji na području sjeverozapadne Hrvatske nalaze na listi zaštićenih nematerijalnih kulturnih dobara Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske“, rekao je umjetnički voditelj Ansambla LADO Krunoslav Šokac.

„Izradna animacija za Ansambl LADO prema pjesmi ‘Lepi Juro’ bila je istodobno izazovna i inspirativna jer sam u jednoj minuti moralu vizualno istaknuti obilježja običaja blagdana svetog Jurja. Osim ilustriranja krijesa, plesa, okićenog goveda i povorke koja obilazi seoske kuće, istraživala sam i izgled tradicijskih nošnji koje sam ilustracijom prilagodila animaciji. To je bilo vrlo zanimljivo i lijepo iskustvo pa se nadam da će sličnih biti i u budućnosti“, rekla je Katarina Matković iz obrta za dizajn i ilustraciju KHEI, hvaleći suradnju s Ansamblom LADO.

O važnosti i ukorijenjenosti jurjevskih običaja u hrvatskom narodu svjedoče i mnoge glazbene i plesne scenske prilagodbe i umjetničke obrade jurjevskih popijevki i običaja. Neke od njih, poput koreografije „Prutoljaki hodiju“ ili vrhunskih Jurjaš – jurjevskih popijevki u obradi Emila Cossetta, nalaze se na repertoaru Ansambla LADO. ■

Blagdanska radost u vašem domu

Duh blagdanskih radosti ove je godine u domove svoje vjerne publike Ansambl LADO prenosi online aktivnostima u čemu mu se pridružio i tenor Tomislav Mužek

piše
LIVIJA ZGURIĆ

snimili
MATIJA AUKER I
LIVIJA ZGURIĆ

Sustavnim istraživanjem hrvatske pučke sakralne glazbe Ansambl LADO je 1990. godine pokrenuo projekt „Crkvena godina u hrvatskom pučkom kazivanju“. Najprije su prikupljane i obrađivane pjesme božićnog razdoblja, a s vremenom se repertoar proširio i na druge crkvene blagdane u različitim hrvatskim regijama.

Za Ansambl LADO i njegovu publiku prosinac je posebno svečano doba godine. Izvođenjem sakralnih vokalno-instrumentalnih koncerata u gradovima diljem Hrvatske umjetnici Ansambla osjećaju

prisnu povezanost s publikom i doživljavaju sasvim posebno duhovno iskustvo.

Iako su tradicionalni božićni koncerti ove godine zbog epidemije otkazani – a znajući kako su rado posjećeni u svim gradovima Lijepe Naše – LADO je duh blagdanskih radosti u domove svoje vjerne publike prenosi online aktivnostima. U tome mu se pridružio i proslavljeni tenor Tomislav Mužek koji je svim gledateljima koncerta poručio kako se nuda da će novu godinu dočekati vedri, veseli i puni optimizma.

Božični specijal u Ladovoj produkciji (gore)

Krunoslav Šokac,
Željko Kveštak i Matija
Auker (desno)

Snimljen božični koncert

Iako Ladovim umjetnicima i uglednom gostu nedostaju susreti i prožimanje emocija s publikom, koji se mogu doživjeti samo na koncertu uživo, u dvorani Ansambla LADO snimili su kratki božični koncert, premijerno prikazan 24. prosinca, na Badnjak, na službenom Youtube kanalu Ansambla LADO. U tom je

koncertu, zbog epidemioloških ograničenja, sudjelovalo samo dio Ansambla. Tako je bilo sa svim Ladovim programima od pojave koronavirusa, a snimka se i dalje može pogledati na Ladovu YouTube kanalu.

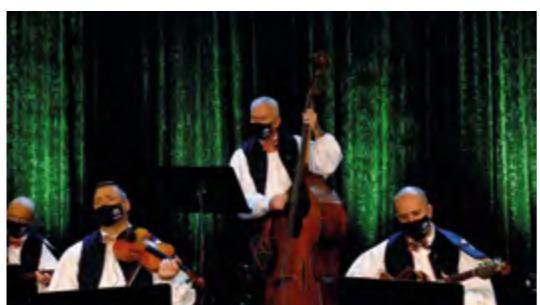
„Slavljenje Božića duboko je ukorijenjeno u hrvatskom narodu koji je na najljepši mogući način tekstovima i melodijama opisao čudesni betlehemski događaj. Stoga i božični pučki napjevi imaju posebno mjesto u programima Ansambla LADO. Kad se sjedine predani čuvat i interpretator hrvatske tradicije kao što je LADO s vrhunskim glazbenikom Tomislavom Mužekom, njihova izvedba nikoga ne može ostaviti ravnodušnim”, rekao je Krunoslav Šokac, umjetnički voditelj Ansambla LADO.

Tim je projektom prepoznata mogućnost vlastite produkcije Ansambla. Plan snimanja osmišljen je i ostvaren u rekordnom roku, a za ton, video i montažu zaslужan je Ladov ton majstor Matija Auker. Zahvalan na ukazanu povjerenju, vjeruje kako je projekt pokazao da se zajedničkim snagama u kratkom vremenu može producirati vrhunska kvaliteta. „Želio

bih zahvaliti - ne nekim posebnim redom - svim ljudima koji su pridonijeli ostvarenju ovog projekta. Krunoslavu Šokcu kao idejnom *mastermindu*, Alaru Kanskom i Mladenu Kosovcu, glazbenicima i aranžerima koji su, osim sviranjem, mnogo pridonijeli u obradi materijala. Tomislavu Štroku koji je o svjetlu naučio više nego što će ja ikad te na njegovoj velikoj pomoći u tonskoj realizaciji. Ladovu glazbenu voditelju-dirigentu Bojanu Pogrniloviću koji je savjetima pomogao u tonsko-produkcijskom dijelu. Tomislavu Baniću šefu logistike koji je budnim okom kadrirao s balkona. Plesnom voditelju Željku Kveštaku koji je posudio opremu i darovao svoje poznавanje kadra i objektiva, trud i vrijeme. Ivanu Štrodu na vrhunskom dizajnu svjetla. Liviji Zgurić na kreativnim *inputima* i, napisnjeku, našoj ravnateljici Ileani Jurin Bakotić, bez čije potpore taj projekt ne bismo mogli ostvariti. Zahvaljujući dragim kolegama i suradnicima puno sam naučio, uživajući pritom u entuzijastičkom zajedništvu Ansambla LADO.” ■

Božični program vodila je umjetnica Ana Drobina (gore)

„Božić s Ansambalom LADO” može se pogledati na Ladovu YouTube kanalu

Srećko Šestan
Intendant Hrvatskog narodnog kazališta u Splitu

Ansambl LADO je nepresušna energija

Ansambl LADO čuvar je neprocjenjive riznice nacionalnog blaga hrvatskog naroda. Osim umjetničke vrijednosti izvodača koji tradicionalne plesove i glazbu održavaju živima, jedinstvenost je Ansambla i u tome što okuplja mnoštvo stručnjaka, etnologa i folklorista, a pomno čuva i bogat fundus hrvatskih nošnji iz svih krajeva u kojima žive Hrvati. Energija je prva riječ na koju me asocira Ansambl LADO. Energija uložena u to da koreografirani folklor zadrži što više izvornosti i autentičnosti, energija da se sačuva nijansiranost mnogih specifičnih tradicionalnih lokalnih izričaja, energija da se sve to blago plesova, kostima, napjeva i običaja trajno sačuva, energija da se navija umjetnička razina zadrži neovisno o promjenama vodstva i - napisljetu - izvođačka energija koja se u svakom nastupu s pozornice prenosi na publiku.

Možda se nemjerljiva vrijednost djelovanja Ansambla odražava ponajviše u zaslugama koje

LADO ima u zaštiti nematerijalnih dobara hrvatskog naroda, priznatih od UNESCO-a. Slavonske kraljice ljelje, jedinstveni glazbeni izričaji poput istarskog dvoglasja, ojkanja, medimurske popevke, dalmatinske klapske pjesme, bećarac, njemo kolo, drevna hvarska procesija „Za križen“ te zvončari Kastavštine tradicionalni su i vrlo stari običaji priznati kao zaštićena svjetska nematerijalna baština. LADO je najzaslužniji što Hrvatska zauzima visoko mjesto na tom prestižnom popisu zaštićene svjetske baštine.

Projektom LADO Electro Ansambl je dokazao vitalnost i sposobnost da se prilagodi i novim naraštajima, jedinstvenim sjedinjenjem izričaja drevnog i tradicionalnog s elektronskom glazbom. U očekivanju i nadi da što prije prevladamo koronakrizu, Ansamblu LADO - možda najboljem svjetskom folklornom ansamblu - želim da nastavi predstavljati hrvatsku narodnu baštinu na najuglednijim svjetskim pozornicama.

Nina Kraljić
Glazbenica

LADO mi je uzor

Ansambl LADO za mene je velik uzor i nadahnuće jer i sama želim pridonositi etno kulturi i njezinu izričaju. A on na najljepši mogući način zaokružuje etno kulturu cijele Hrvatske i nitko to ne radi predanje, detaljnije i s tolikim srcem kao umjetnici Ansambla. Za mladu djevojku koja je tek zakoračila u veliki svijet etno kulture golema je povlastica pratiti LADO i pridružiti se tradiciji koju tako pomno čuva. Menje puno pomogao

u traženju etno materijala i rado dolazim na njihove koncerte. Lijepo je vidjeti Ansambl koji je uvijek na visini zadatka. Nadam se da će LADO širom otvoriti vrata onima koji žele pomoći održavanju i čuvanju hrvatske etno baštine. On je među rijetkim koji se zdušno i neprekidno brinu o njezinu očuvanju i iznimno su važni za sve nas koji volimo i želimo njegovati etno kulturu u privatnoj karijeri.

Božo Vrećo
Glazbenik i pjevač

Povratak u iskon

Jako volim Ansambl LADO jer je to što predstavlja vrlo blisko mojem istraživačkom i arheološkom razmišljanju – očuvanju kulturoloških i etnoloških običajnih napjeva i plesova Balkana. Povratak je to u iskon i oživljavanje predodžbe o minulim vremenima i tradiciji. Kao umjetnik koji baštini i arhivira mistične komponente Balkana, zajedno s Ansamblom KOLO

iz Srbije, smatram da su to dvije cjeline koje se upotpunjaju. Vrlo rado odlazim na koncerте i jednog i drugog umjetničkog koncepta i bit će mi draga ako u dogledno vrijeme ostvarim suradnju s njima u nekim projektima koji će se - siguran sam - obostranim naporima dogoditi.

Tamara Despot
Kondicijska trenerica

Veći od najvećih

Zašto volim Ansambl LADO možda ne znam izreci na pravi način, ali za mene je veći i od najvećih. Mislim da je to najtočniji odgovor na postavljeno pitanje, pitanje koje te ostavlja „bez prave riječi i daha“. Volim LADO jer se divim našem folkloru, umjetnosti

i svemu što njegovi plesači, pjevači i glazbenici nude na sceni svojim obožavateljima. To je ono što u sportu, u nedostatku riječi kojima bi dočarali doživljaj, kažu „neopisivo“.

Tomislav Mužek
Operni pjevač

Jedinstveni u svijetu

Volim LADO zato što njeguje našu istinsku kulturnu baštinu, čuva ono najvrednije što narod posjeduje: naš jedinstven i raznolik folklor, specifičan baš za ove naše krajeve. Tako nešto ne postoji nigdje drugdje u

svijetu. Drago mi je što mogu pružiti potporu takvoj plemenitoj i vrhunski organiziranoj instituciji, a bilo mi je veliko zadovoljstvo sudjelovati u zajedničkom projektu.

Mladi ruski plesači posjetili LADO

Voditeljica programa kulturne razmjene Rusije i Hrvatske iznimno je zadovoljna dosadašnjom suradnjom Ansambla LADO i mladih ruskih plesača što je potvrđeno svim dosadašnjim susretima. Nada se što skorijem nastupu Ansambla LADO u Rusiji, za što postoji veliko zanimanje publike zainteresirane za folklornu umjetnost, ali i onih koji se njome bave.

piše
**EKATERINA
GORIČEVA**

snimka
**ARHIVA PLESNOG
ANSAMBLA
KARUSEL**

Mladi ruski plesači prvi su se put upoznali s hrvatskim tradicionalnim plesom i glazbom u ožujku 2018. godine. Predstavnici Ansambla LADO Jasenka Blažon, Miljenko Piškorić i Livija Zgurić tom su prigodom u Moski održali prezentaciju o radu Lada i radionice hrvatskih tradicijskih plesova. Tadašnji plesni voditelj Ansambla LADO Alen Šušković iste je godine održao nastavu u najboljim lokalnim plesnim školama u Sankt Peterburgu. Otada su plesači studija Karusel marljivo uvježbavali predstavljene hrvatske folklorne plesne predloške. Sudjelujući na hrvatsko-ruskom festivalu „Spasibo za prijateljstvo“ u Trogiru, u lipnju 2019. godine, ruski su plesači još bolje upoznali hrvatsku tradicijsku kulturu, a u siječnju 2020. studio Karusel posjetio je Zagreb.

Za mlade ruske plesače bilo je to posebno iskuštevno jer su mogli posjetiti profesionalce hrvatskog folklora - Ansambl LADO. U dvorani za probe osjetili

su atmosferu prostora u kojem se njeguju i brižljivo čuvaju remek-djela hrvatske plesne umjetnosti. Voditeljica odnosa s javnošću Livija Zgurić provela je goste cijelom zgradom i upoznala ih s poviješću i najvećim postignućima Ansambla LADO.

Posjet riznici narodnih nošnji bio je vrlo dojamljiv – djeca i odrasli postavljali su voditeljici fundusa i radionice narodnih nošnji Jasni Dročić i garderobijerki Miljenki Lendel mnoga pitanja. Željeli su vidjeti različite uzorce i upoznati se s tehnikom izrade scenskih kostima, a oduševile su ih fotografije narodnih nošnja. Mladi plesači rado bi slušali mnoge zanimljive pojednostavnosti o folklornoj baštini, ali obilazak je bio vremenski ograničen radi nastavka zgušnutog programa. Glavna koreografkinja Karusela Ekaterina Filimonova sa svojim učenicima postavila „Nijemo kolo“. Ona i njezini kolege potrudit će se da prototip plesa i kostima, stvoren na autentičnom hrvatskom uzorku, odobre stručnjaci Ansambla LADO. Otkako se LADO prvi put predstavio u Moski i Sankt Peterburgu 2018. godine, kulturne veze između Hrvatske i Rusije postaju sve dublje i sadržajnije: ruski plesači zavoljeli su hrvatski tradicionalni ples i glazbu i mnogo o njima naučili. Sprijateljili su se s kolegama iz folklornih društava „Lovro Ježek“, „Jedinstvo“, „Lindo“, „Orač“, „Manfrina“ i „Bukovac“. Zajedno su nastupali u Splitu i Mariji Bistrici. Planiranje i dolazak hrvatskih plesača u Moskvu – kako bi sudjelovali na probama i nastupima.

Kao voditeljica programa kulturne razmjene željela bih zahvaliti umjetnicima i upravi Ansambla LADO na njihovoj otvorenosti i spremnosti na suradnju, ali i na njihovoj predanosti u neprekidnom predstavljanju istinske narodne umjetnosti. Nadam se da će se naša suradnja nastaviti na već ostvarenim kolegijalnim i entuzijastičkim temeljima. Željeli bismo što prije vidjeti nastupe Ansambla LADO u Rusiji. Ruski vas obožavatelji čekaju. ■

Finar
www.finart.hr

e-Arhiv
e-potpis u oblaku
e-Račun

e-poslovanje
FINA.doc
info.BIZ
Sve za Vaše poslovanje...

ZAGREB GRAD S MNOGO LICA

www.infozagreb.hr

HRVATSKA
Puna života

Zagreb
HRVATSKA

Ansambl narodnih plesova i pjesama Hrvatske LADO
Trg Republike Hrvatske 6a, 10000 Zagreb
Tel. +385 1 4828 472, 4828 473
Fax +385 1 4828 474
e-mail: lado@lado.hr
web: www.lado.hr

PLESAČI PJEVAČI ANSAMBLA LADO

Plesači pjevači-prvaci: Dijana Banek, Tamara Horvat, Bojan Kavedžija, Dubravko Radić
Plesači pjevači-solisti: Pavo Begovac, Zrinka Bogat-Malus, Nataša Glušić, Boris Harfman, Igor Horvat, Nenad Malić, Adrijana Mamula, Irena Matica, Petra Matutinović, Kristina Opačić Vrućina, Dejan Pilatuš, Goran Sekula, Iva Sekula, Sandra Sekula, Helena Štrbac, Alen Šušković, Goran Vašarević, Dražen Zovko

Plesači pjevači-srednje uloge: Ana Drobina, Matej Gluščić, Antun Leinveber, Iva Piler, Ivana Prokop, Maja Putak

Plesači pjevači: Fin Hravačanin, Anita Huđek, Doroteja Juratović, Klara Kašnar, Mateja Kovačević, Filip Lončarić, Filip Martinić, Ina Milačić, Jana Radić, Lovro Vešlaga

GLAZBENICI ANSAMBLA LADO:

Glazbenici solisti: Saša Dostićić, Goran Hlebec, Mladen Kosovec, Željko Kravarščan, Josip Križanić, Željko Lukačin, Dalibor Paurić, Branimir Ranogajec, Stjepan Večković

Glazbenici voditelji dionica: Marko First, Branimir Grđan, Mario Hajsok, Mladen Trčak

RAVNATELJICA: Ileana Jurin Bakotić

UMJETNIČKI VODITELJ: Krunoslav Šokac

DIREKTOR - GLAZBENI VODITELJ: Bojan Pogrnilović

PLESNI VODITELJI - SOLISTI: Vlatka Hlišć, Željko Kveštak

VODITELJ ORKESTRA: Alan Kanski

KOREPETITOR: Antun Kottek

VIŠI STRUČNI SAVJETNIK ZA ORGANIZACIJU DOGAĐAJA U HRVATSKOJ: Nikola Obad

VIŠI STRUČNI SAVJETNIK ZA MEĐUNARODNE ODNOSE:

Ina Kostelac

VIŠI STRUČNI SAVJETNIK ODNOSA S JAVNOŠĆU I MARKETINGA: Livija Zgurić

VIŠI STRUČNI SAVJETNIK ZA PRAVNE POSLOVE:

Martina Rukavina

RUKOVODITELJ ODSJEKA SLUŽBE RAČUNOVODSTVA:

Sanja Rogošić

VODITELJ MATERIJALNE IMOVINE I BLAGAJNE: Sanja Čapalija

VODITELJ LIKVIDATURE I OBRAČUNA PLAĆA: Sanjica Kučko

VODITELJ ODSJEKA ADMINISTRATIVNIH I KADROVSKIH POSLOVA: Željka Hadžić

VODITELJ TEHNIKE: Tomislav Štrok

TEHNIČAR-TON MAJSTOR: Matija Auker

STRUČNI SURADNIK ZA NABAVU I ODRŽAVANJE:

Tomislav Banić

VODITELJ FUNDUSA I RADIONICE NARODNIH NOŠNJI:

Jasna Dročić

GARDEROBIJER KROJAČ: Miljenka Lendel

SPREMAČICE: Helena Pali, Božena Mikulić